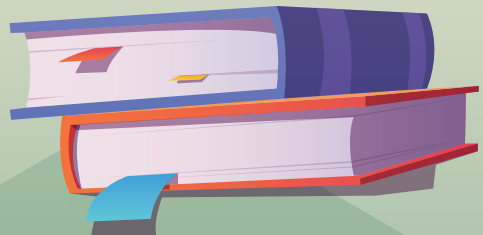

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10.
SINIF

HADİS ETKİNLİK KİTABI

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

10. SINIF
HADİS
ETKİNLİK
KİTABI

YAZARLAR

Dr. Fatma BALCI ARVAS
Dr. Numan KONAKLI
Ayşe SAĞLAM
Hüseyin ÇINAR
Süleyman EMİROĞLU

Editör

Süleyman EMİROĞLU

Program Geliştirme Uzmanı

Talip AYDEMİR

Dil Uzmanı

Mehmet Emin SARIKAYA

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Hülya ERDUL

Rehberlik ve Psikolojik**Danışma Uzmanı**

Kenan PINARBAŞI

Mevlüt SELVİ

Grafik Tasarım Uzmanı

Hakan AVLUKARI

Meryem ÜNSEL

Yahya ÖZTÜRK

Kitap Düzenlemesi

Recep KÜÇÜKŞAHİN

KİTABIMIZI TANIYALIM

Ders adı

Sınıf

Kazanım

Etkinlik sıra numarası

Etkinlik süresi

Ünite adı

Değerlendirme
yöntemi

Etkinlik adı

Etkinlik süreci
açıklaması

Etkinlik yönergesi

Etkinlik alanı

Cevap anahtarı
Bazı etkinlik cevapları
karekod ile verilmiştir.

Cevap
anahtarı

ETKİNLİK 6
HADIS
1. Ünite: Hadis İlimi ve Temel Kavramları
Kazanım: Hadis ilmindeki temel kavramların, hadisleri anlamadaki önemini fark eder.

Süreç

1. Öğrencilere hadis ilminin temel kavramları ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinliğin amacı bir sonuç ulaştırmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örneklerin doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittikten her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşla birlikte etkinliği değerlendirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

ETKİNLİK 6
EŞLEŞTİRME
EK-1
Aşağıda yer alan hadislerin çeşidini tespit ederek doğru bir şekilde eşleştiriniz.

Sermi Hadis	Tekerrü Hadis	Fail Hadis	Kavî Hadis
A "Beni nasıl namaz kıyor gördüyseniz öylece namaz kılmınız" (Buhârî, Ezzan, 18.)	B Keler etti, Resulullah'ın (s.a.v.) hoşlanmadığı bir yiyecekti. Kendisine İkrâm edilen bu etten yememiş fakat yanında bulunan Hâlid b. Velid'in (r.a.) bu eti yemesini onaylamıştır. (Müslim, Sayd, 47.)	C Hz. Âişe (r.a.) şöyle demiştir: Resulullah (s.a.v.) hediyeye kabul eder ve onun karşılığında hediyeye verir. (Buhârî, Hibe, 11.)	D Resulullah (s.a.v.) sima ve yaratılış olarak insanların en güzeli idi. O ne asrı uzun ne de kosa idi. (Buhârî, Herâki, 21.)

QR KODU

ETKİNLİK 6
EŞLEŞTİRME
EK-2
CEVAP ANAHTARI

Sermi Hadis	Tekerrü Hadis	Fail Hadis	Kavî Hadis
C	B	C	A

**ÜNİTE
1**

**HADİS İLMİ
VE
TEMEL
KAVRAMLARI**

İÇİNDEKİLER

1. Ünite

Hadis İlmî ve Temel Kavramları

1. KAZANIM: Hadis ilminin konusunu ve önemini açıklar.

1. ETKİNLİK: DOĞRU-YANLIŞ	2
2. ETKİNLİK: OKU-YORUM	4

2. KAZANIM: Hadis ilminin diğer İslami ilimlerle ilişkisini yorumlar.

3. ETKİNLİK: EŞLEŞTİRME	6
4. ETKİNLİK: EŞLEŞTİRME	8

3. KAZANIM: Hadis ilmindeki temel kavramların, hadisleri anlamadaki önemini fark eder.

5. ETKİNLİK: BOŞLUK DOLDURMA	10
6. ETKİNLİK: EŞLEŞTİRME	12

4. KAZANIM: Hadis ve sünnet arasındaki farkı ayırt eder.

7. ETKİNLİK: EŞLEŞTİRME	14
8. ETKİNLİK: OKU-YORUM	16

5. KAZANIM: İman ve salih amellerle ilgili hadisleri yorumlar.

9. ETKİNLİK: OKU-YORUM	18
10. ETKİNLİK: OKU-YORUM	20

10

ETKİNLİK 1

HADİS

1. Ünite: Hadis İlimi ve
Temel Kavramları

15 dk.

Kazanım: Hadis ilminin konusunu ve önemini açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere hadis ilminin konusu ve önemi ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşılacak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısına çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadelerin doğru olanların başına "D", yanlış olması durumunda başına "Y" konması istenir.
5. Öğrenciler etkinliği bireysel olarak tamamlarlar.
6. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

1.	Hadis ilmi, Peygamber Efendimizi tanımayı ve anlamayı amaçlayan bir ilimdir.
2.	Hadis ilmi, insan düşüncesini ve hayatını hurafelerden arındırmayı sağlayan bir ilimdir.
3.	Hadis ilmi, Arabistan'da geçmişte yaşamış insanların hayatlarını konu edinen bir ilimdir.
4.	Hadis ilmi, Peygamber Efendimizle ilgili doğru bilgileri tespit etmeyi amaçlayan bir ilimdir.
5.	Müslüman olmak; Allah'ın (c.c.) varlığına, birliğine ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Allah (c.c.) tarafından gönderilmiş son peygamber olduğuna inanmak demektir.
6.	Hadisleri öğrendikçe Peygamberimizi (s.a.v.) daha yakından tanımaya başlarız.
7.....	Hadis kitaplarının namaz bölümlerine başvuranlar, Peygamberimizin (s.a.v.) nasıl oruç tuttuğunu bütün incelikleriyle öğrenebilirler.
8.	Hadis kitaplarının tefsir bölümlerini okuyanlar, Peygamber Efendimizin Kur'an-ı Kerim ayetlerini nasıl yorumladığına dair birçok bilgi edinebilirler.
9.	Resulullah Efendimizi tanımadıkça onu sever, sevdikçe onun yaşadığı gibi yaşamaya başlarız.
10.	Peygamber Efendimizin sözleri, tutum ve davranışları, güzel ahlakı hadis ilminin başlıca konusudur.

10**ETKİNLİK****2****HADİS**1. Ünite: Hadis İlmî ve
Temel Kavramları**15 dk.****Kazanım:** Hadis ilminin konusunu ve önemini açıklar.**Süreç**

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Hadis ilmi; Resulullah (s.a.v.) ile ilgili rivayetlerin senet ve metin yönü ile inceleyen, hadisleri değişik biçimlerde değerlendiren, bu değerlendirmenin usul ve kaidelerini belirleyen ilim dalıdır. Bu ilim; Resulullah'ın (s.a.v.) sözlerinin, sahabe ve tabiin ve tebe-i tabiin tarafından sonraki dönemlere taşınarak günümüze ulaşmasını sağlamıştır. Örneğin Buhârî, "el-Câmiu's-Sahih" adlı eserini, topladığı 600.000 hadisten seçerek meydana getirmişti. Hadis ilmi Peygamber Efendimizin tanınıp örnek alınması konusunda önemli bir hizmet görülmektedir. Zira onun tanınması Kur'an'ın doğru anlaşılması açısından çok önemlidir. Çünkü onun hayatı Kur'an'ın uygulanmasından ibarettir.

1. Hz. Peygamber'in hayatının bilinmesi neden önemlidir?

.....

.....

.....

.....

2. Hadis ilmi Hz. Peygamber'in sözlerini hangi açılardan incelemiştir?

.....

.....

.....

.....

3. Hadislerin günümüze kadar aktarılmasında rol oynamış hadisleri bir araya toplamış Buhârî'den başka hangi âlimler vardır? Birkaç örnek veriniz.

.....

.....

.....

.....

10**ETKİNLİK****3****HADİS****1. Ünite: Hadis İlmî ve
Temel Kavramları****15 dk.****Kazanım:** Hadis ilminin diğer İslami ilimlerle ilişkisini yorumlar.**Süreç**

1. Öğrencilere hadisin diğer İslami ilimlerle ilişkisini konu edinen ilimler ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örneklerin doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda hadis ilmi ile ilgili diğer İslami ilimlerin tanımı verilmiştir. Tanımları doğru bir şekilde eşleştiriniz.

Fıkıh	Tefsir	Kelam	Akaid	Siyer	Etimoloji

- A.** Kur'an-ı Kerim ayetlerinin anlamlarını açıklamaya, hükümlerini ve bu hükümlerin dayandığı gerekçeleri açığa çıkarmaya ve ayetleri belirli bir yöntem çerçevesinde yorumlamaya yarayan ilim dalıdır.
- B.** İslam'ın bireysel ve sosyal hayat ile ilgili uygulamaları hakkındaki hükümlerini belirleyen diğer bir deyişle nelerin helal ve nelerin haram olduğunu açıklayan ilimdir.
- C.** Allah'ın (c.c.) zatından, sıfatlarından, isimlerinden, fiillerinden, başlangıç ve sonuç itibarıyla tüm yaratılmışların durumlarından İslam dininin kurallarına göre bahseden ilimdir.
- Ç.** Peygamberimizin (s.a.v.) hayatını ve kişiliğini konu edinen ilimdir.
- D.** Kelimenin asıl manasını, kelimelerin türediği kökleri, söz-anlam ilişkisini ve kelimelerin anlama göre dizilişini araştıran ilimdir.
- E.** Sözlükte inanılan şeyler, akideler, dinî inançlar, itikatlar anlamına gelir. Allah'ın (c.c.) varlığını, birliğini, sıfatlarını, fiillerini, yaratmada ve hükmetmede eşsizliğini, ahiretle ilgili konuları, meleklerle, kitaplara ve peygamberlere imanı, kaza ve kaderle ilgili konuları ele alan ilim dalıdır.

Kazanım: Hadis ilminin diğer İslami ilimlerle ilişkisini yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere hadisin diğer İslami ilimlerle ilişkisini konu edinen ilimler ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örneklerin doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Aşağıda yer alan hadisleri İslami ilimlerden hangisine kaynaklık ettiğini tespit ederek doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1	Fıkıh	2	Tefsir	3	Akaid	4	Siyer	5	Etimoloji
									

- A** Enes b. Mâlik (r. a) anlatıyor: Peygamber Efendimiz bir yolculukta idi. Deve kervanına Enceşe adında siyahı bir delikanlı kılavuzluk ediyordu. Enceşe güzel sesliydi, ahenkle kaside okuyarak develeri yürütmekteydi. Onun sesinin ahenğiyle develer hızlanmaya başladı. Oysa kervanda hanımlar da vardı. Peygamber Efendimiz Enceşe'ye şöyle seslendi: "Yavaş ol Enceşe! Kristalleri kıracaksın!" (Buhârî, Edeb, 90; Müslim, Fedâil, 70.)
- B** İbn Abbas'ın (r.a) ifadesine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Gecenin bir kısmında ve yıldızların ardından sonra O'nu tesbih et!" (Tûr suresi, 49.ayet.) ayetinde geçen "yıldızların ardı" ile kastedilen, sabah namazının (farzından) önceki iki rekâttır. "Gecenin bir bölümünde ve secdelerin ardından O'nu tesbih et!" (Kâf suresi, 40.ayet.) ayetinde geçen "secdelerin ardı" ile kastedilen ise akşam namazının (farzından) sonraki iki rekâttır." (Tirmizi, Tefsîrül-Kur'ân 52.)
- C** "İman edenler ve imanlarına zulüm bulaştırmayanlar, işte onlar güven içindedir ve doğru yolu bulan onlardır." (En'âm suresi, 82. ayet.) ayeti nazil olunca sahabîler "Hangimiz kendine zulmetmez ki?" diyerek üzüldüler. Resul-i Ekrem Efendimiz onlara ayeti yanlış anladıklarını, "imanlarına zulüm bulaştırmayanlar" ifadesinin "Allah'a (c.c.) ortak koşmayanlar" anlamına geldiğini söyledi. (Buhârî, İmân, 23; Müslim, İmân, 197.)
- D** Bir gün Resulullah'ın (s.a.v.) huzurunda bulunduğumuz sırada, elbisesi beyaz mı beyaz, saçları siyah mı siyah, yoldan gelmiş bir hâli olmayan bir adam çıkageldi. Peygamberimizin yanına geldi önüne oturdu, dizlerini onun dizlerine dayadı, ellerini kendi dizlerinin üstüne koydu ve:
-- Ey Muhammed bana imanı anlat, dedi. Resulullah:
-- Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanmandır. Kadere, hayrına ve şerrine iman etmendir. buyurdu. (Müslim, İmân, 1, 5.)
- E** "Ben, atam İbrahim'in duası, kardeşim İsa'nın müjdesi ve annem Amine'nin rüyasıym. Annem rüyasında içinden çıkan bir nurun Şam diyarı saraylarını aydınlattığını söylemişti. Peygamber anneleri hep böyle rüyalar görürler." (Ahmet b. Hanbel , Müsned, C.4, s.127.)

10**ETKİNLİK 5****HADİS****1. Ünite: Hadis İlmî ve Temel Kavramları****15 dk.**

Kazanım: Hadis ilmindeki temel kavramların, hadisleri anlamadaki öneminifark eder.

Süreç

1. Ek1'deki "kavramlar listesi" öğrencilere dağıtılır veya tahtaya yazılır.
2. Ek1'deki "tamamlanacak cümleler" sırayla öğretmen tarafından okunur. Her bir cümlede boş bırakılan yere hangi kelimenin getirilmesi gerektiği öğrencilere sorulur.
3. Söz aldıktan sonra boşluğa gelmesi gereken kelimeyi bilen öğrenci tahtaya kalkarak listeden o kelimenin üzerini çizer ve yerine döner.
4. Bu şekilde tüm cümleler sırayla okunarak eksik kavram bulunur. Her bir cümle üzerinde öğretmenin kısa bir açıklama yapması, konunun daha iyi anlaşılması açısından faydalı olur.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Verilen kavramları boşluklara doğru olarak yerleştiriniz.

A Sünnet

B Fiilî hadis

C Kavli hadis

D Takrirî hadis

E Hilye

F Şemâil Hadisleri

G Ravi

H Rivayet

İ İsnad

J Metin

1. Hadisi rivayet eden kişiye denir.
2. Bir sözü veya haberi belleyip aktarmaya denir.
3. Ravileri rivayet sırasına göre sıralamaya denir.
4. İsnaddan sonra gelen Peygamberimizin (s.a.v.) söz, fiil, ve takrirlerini içeren hadisin bölümüne denir.
5. Hz. Peygamber'in söz, fiil ve onamalarını içeren örnek davranışlarına denir.
6. Şemâil hadislerinin yazıldığı sanat eseri levhalara denir.
7. Peygamberimizin (s.a.v.) fiziksel ve ahlaki özelliklerinin anlatıldığı hadislere hadisleri denir.
8. Resulullah'tan (s.a.v.) çeşitli maksat ve vesilelerle söylemiş olduğu sözlere denir.
9. Sahabenin Resulullah'dan (s.a.v.) sadır olan fiillerin aktarıldığı hadislere denir.
10. Hz. Peygamber'in Müslümanlar tarafından yapıldığını gördükleri veya gıyabında yapıp da haber verilmesiyle işittikleri bir işi men etmeyip tasvip ettiği hadislere denir.

Kazanım: Hadis ilmindeki temel kavramların, hadisleri anlamadaki önemini fark eder.

Süreç

1. Öğrencilere hadis ilminin temel kavramları ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örneklerin doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda yer alan hadislerin çeşidini tespit ederek doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1.	2.	3.	4.
Şemâil Hadisi	Takrîrî hadis	Fîlî hadis	Kavlî hadis
.....			

- A** “Beni nasıl namaz kılıyor olarak gördüyseniz öylece namaz kılınız!”
(Buhâri, Ezan, 18.)
- B** Keler eti, Resûlullah’ın (s.a.v) hoşlanmadığı bir yiyecekti. Kendisine ikram edilen bu etten yememiş fakat yanında bulunan Hâlid b. Velîd’in (r.a) bu eti yemesini onaylamıştır.
(Müslim, Sayd, 47.)
- C** Hz. Aişe (r.a) şöyle demiştir: Resulullah (s.a.v.) hediye kabul eder ve onun karşılığında hediye verirdi.
(Buhâri, Hibe, 11.)
- Ç** Resulullah (s.a.v.) sima ve yaratılış olarak insanların en güzeli idi. O ne aşırı uzun ne de kısa idi.
(Buhârî, Menâkıb, 23.)

Kazanım: Hadis ve sünnet arasındaki farkı ayırt eder.

Süreç

1. Öğrencilere hadis ve sünnet arasındaki fark ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örneklerin doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda İslam âlimlerinin sünnet tanımları yer almaktadır. Tanımların hangi İslam bilginlerine ait olduğunu tespit ederek doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1. Hadisçiler	2. Fıkıhçılar	3. Usul-i Fıkıhçılar	4. Kelamcılar
.....			

A	Hz. Peygamber'in uygulamalarına dayanmayan bidatin karşıtıdır.
B	Kur'an dışında Hz. Peygamber'in İslami hüküm içeren söz, fiil ve takrirleridir.
C	Farz ve vacipler dışında Hz. Peygamber'den gelen hükümlerdir.
Ç	Hz. Peygamber'in bütün sözleri, fiilleri, takrirleri, onun hayatına dair bilgilerdir.

10

ETKİNLİK 8

HADİS

1. Ünite: Hadis İlmî ve
Temel Kavramları

15 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnet arasındaki farkı ayırt eder.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Hadis ve sünnet kelimesini hadisçiler bazen birbirinin yerine kullanırlar ama genel kabul, hadisin Hz. Peygamber'in sözleri, sünnetin ise onun sözleri de dâhil olmak üzere bütün eylemleri olduğu yönündedir. Buna göre hadis sözlü sünnettir, sünnetin taşıyıcısıdır. Hz. Peygamber'in söz, fiil ve onaylarından ibaret olan sünnetin sözle ifade edilmiş şekline hadis denir. Sünnet, hadis kitaplarında gördüğümüz hadis metinleri değil, onların ifade ettiği manalardır.

1. Metne göre sünnet mi yoksa hadis mi daha kapsamlıdır?

.....

.....

.....

.....

2. Kavli sünnet kavramını hadis kavramı karşılar mı?

.....

.....

.....

.....

3. Sünnet niçin kavli, fiili ve takriri şeklinde kısımlara ayrılmıştır?

.....

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK 9

HADİS

1. Ünite: Hadis İlmî ve
Temel Kavramları

15 dk.

Kazanım: İman ve salih amellerle ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadisi okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Hadisi okuyarak soruları cevaplayınız.

Ebu Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Nebi (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "İman altmış küsûr veya yetmiş küsurdur (şubedir). Bu şubelerin en üstünü 'Allah'tan (c.c.) başka ilah yoktur.' demek, en zayıfı ise eziyet veren şeyleri yoldan kaldırmaktır. Hayâ da imanın bir bölümüdür."

(Müslim, Îmân, 58.)

1. İmanın davranışlarımıza yansımaları açısından hadisi yorumlayınız?

.....

.....

.....

.....

2. "Utanmadıktan sonra dilediğini yap." sözünün iman kavramıyla ilişkisini değerlendiriniz?

.....

.....

.....

.....

3. "İman bir iddiadır, ispatı gerekir." düşüncesinden yola çıkarak hadiste sayılan davranışları yorumlayınız?

.....

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK 10

HADİS

1. Ünite: Hadis ilmi ve temel kavramları.

15 dk.

Kazanım: İman ve salih amellerle ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadisi okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Hadisi okuyarak soruları cevaplayınız.

Ashab-ı kirâmdan Süfyân b. Abdullah es-Sekafî'den (r.a.) nakledildiğine göre o, şöyle buyurmuştur: Resulullah'a (s.a.v.) dedim ki:

"Ey Allah'ın Resulü! Bana İslam'ı tanıtacak öyle bir şey söyle ki senden duyduğum bu sözden sonra bir başkasına sorma ihtiyacı duymayayım." Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Allah'a inandım de, (sonra da) dosdoğru ol!"

(Müslim, İmân, 62.)

1. "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!" (Hûd suresi, 112. ayet) ayetiyle yukarıda verilen hadisi birlikte değerlendirdiğimizde nasıl bir sonuç ortaya çıkar?

.....

.....

.....

.....

2. İslam'a göre tevhit ve istikamet üzere olmak neden önemlidir?

.....

.....

.....

.....

3. Tevhit düşüncesi neden İslam'ın temel öğretisidir?

.....

.....

.....

.....

ÜNİTE 2

SÜNNETİN KONUMU

İÇİNDEKİLER

2. Ünite

Sünnetin Konumu

1. KAZANIM: Dini anlamada ve yaşamada Hz. Peygamber'e (s.a.v.) olan ihtiyacı ayet ve hadislerle açıklar.

1. ETKİNLİK: DOĞRU-YANLIŞ	2
2. ETKİNLİK: EŞLEŞTİRME	4

2. KAZANIM: Hadis ile sünnetin dindeki yerini ve bağlayıcılığını ayet ve hadislerle açıklar.

3. ETKİNLİK: BOŞLUK DOLDURMA	6
4. ETKİNLİK: OKU-YORUM	8

3. KAZANIM: Sünnetin evrensel yönüne ve sünnetin ortaya koyduğu bazı evrensel ilkelere örnekler verir.

5. ETKİNLİK: DOĞRU-YANLIŞ	10
6. ETKİNLİK: EŞLEŞTİRME	12

4. KAZANIM: Örnek alma ile taklid arasındaki farkı ayırt eder.

7. ETKİNLİK: OKU-YORUM	14
8. ETKİNLİK: OKU-YORUM	16

5. KAZANIM: Kur'an ve sünnete bağlılık ile ilgili hadisleri yorumlar.

9. ETKİNLİK: OKU-YORUM	18
10. ETKİNLİK: OKU-YORUM	20

10

ETKİNLİK 1

HADİS

2. Ünite: Sünnetin Konumu

15 dk.

Kazanım: Dini anlamada ve yaşamada Hz. Peygamber'e (s.a.v.) olan ihtiyacı ayet ve hadislerle açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere Hz.Peygamber'e olan ihtiyaç konusu hakkında bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşılacak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısına çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadelerin doğru olanların başına "D", yanlış olması durumunda başına "Y" konması istenir.
5. Öğrenciler etkinliği bireysel olarak tamamlarlar.
6. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

1
.....	Sünnetin dindeki konumunu ve önemini bilmek için öncelikle peygamberlik makamını, peygambere olan ihtiyacı, özelde de Resul-i Ekrem Efendimizin Allah (c.c.) katındaki makamını ve değerini tanımak, anlamak ve bilmek gerekir.
2
.....	Allah Teâlâ, elçilerini insanlar arasından seçmiş, vahiylerini bir melek aracılığıyla bildirmiştir.
3
.....	Bütün peygamberlerin adları Kur'an-ı Kerim'de anılmıştır.
4
.....	Tebliğ peygamberlerde olması gereken bir vasıftır.
5
.....	Mucize göstermek bazı peygamberlere ait bir özelliktir.
6
.....	Allah Teâlâ bütün peygamberlerine kendi adları ile hitap ederken sadece Peygamber Efendimize “Ey Resul”, “Ey Nebî” diye hitap eder.
7
.....	Kur'an, bazı peygamberleri ve onlara Allah (c.c.) katından indirilen kitapları tasdik edip doğrular ve bu suretle onlara şahitlik eder.
8
.....	İnsanlık âlemine gönderilen bazı peygamberler beşer cinsi içinden seçilmiştir ve bu çok tabiidir.
9
.....	Kuran'da Hz. Peygamber'e itaat, aynı zamanda Allah'a (c.c.) itaat anlamına gelmektedir.
10
.....	Peygamber Efendimizin sünneti Kur'an'la kısmen uyum hâlinindedir.

Kazanım: Dini anlamada ve yaşamada Hz. Peygamber'e (s.a.v.) olan ihtiyaç ayet ve hadislerle açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere dini anlama ve yaşamada Hz. Peygamber'e olan ihtiyaç konusunda bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örneklerin doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Aşağıdaki ayetlerde Hz. Peygamber'e verilen görevler konu edilmiştir. Ayetlerle verilen görevleri doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1	Temsil	2	Tebliğ	3	Tatbik	4	Tebyin

A	"Eğer yüz çevirirlerse bilesin ki biz seni onların üzerine bekçi göndermedik. Sana düşen sadece duyurmaktır." (Şûrâ suresi, 48. ayet.)
B	"Sana vahyedilene uy, Allah hükmünü verene kadar sabret. O, hüküm verenlerin en iyisidir." (Yûnus suresi, 109. ayet.)
C	"Biz o peygamberleri mucizelerle ve kitaplarla gönderdik. Sana da Kur'an'ı indirdik ki insanlara vahyedileni açıklayasın. Belki onlar da düşünürler." (Nahl suresi, 44. ayet.)
D	"Andolsun ki Resulullah sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir." (Ahzâb suresi, 21. ayet.)

10**ETKİNLİK****3****HADİS****2. Ünite: Sünnetin Konumu****15 dk.**

Kazanım: Hadis ile sünnetin dindeki yerini ve bağlayıcılığını ayet ve hadislerle açıklar.

Süreç

1. Ek-1'deki "kelimeler listesi" öğrencilere dağıtılır veya tahtaya yazılır.
2. Ek-1'deki "tamamlanacak cümleler" sırayla öğretmen tarafından okunur. Her bir cümlede boş bırakılan yere hangi kelimenin getirilmesi gerektiği öğrencilere sorulur.
3. Söz aldıktan sonra boşluğa gelmesi gereken kelimeyi bilen öğrenci tahtaya kalkarak listeden o kelimenin üzerini çizer ve yerine döner.
4. Bu şekilde tüm cümleler sırayla okunarak eksik kavram bulunur. Her bir cümle üzerinde öğretmenin kısa bir açıklama yapması, konunun daha iyi anlaşılması açısından faydalı olur.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Verilen kelimeleri boşluklara doğru olarak yerleştiriniz.

a Allah'ın (c.c.)

b tebliğ

c sünnet

d mücmel

e hasâisu'n-nebî

f gece namazı

g visal orucu

h muhkem

i vahy

j bağlayıcı

1. Kur'an'ın birçok ayetidir, yani hükmü açıktır.
2. Kur'an'ın bazı ayetleri yani anlamı kapalı ve açıklanmaya muhtaçtır.
3. Altın ve gümüşten alınacak miktar ve mahiyeti ile açıklanmıştır.
4. Yüce Allah (c.c.) elçisi Hz. Muhammed'i (s.a.v.) Kur'an'ı etmekle görevlendirmiştir.
5. Allah Resulü'nün (s.a.v.) haram kıldığı şeyler haram kıldığı şeyler gibidir.
6. İslam âlimleri sünnetin lafzının değil manasının eseri olduğunu ve Kur'an'ı açıklayıcı konumda bulunduğunu belirtir.
7. İslam âlimleri, Peygamber Efendimizin davranışlarının tamamını mutlaka uyulması gerekli, aynı derecede bir sünnet olarak görmemiştir.
8. Hz. Peygamber'in diye adlandırılan peygamberliğine özgü birtakım davranışları vardır.
9. Hz. Peygamber'in kılması kendisine farz olması nedeniyledir.
10. Hz. Peygamber tutulmasını yasaklamıştır.

10

ETKİNLİK

4

HADİS

2. Ünite: Sünnetin Konumu

15 dk.

Kazanım: Hadis ile sünnetin dindeki yerini ve bağlayıcılığını ayet ve hadislerle açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

İslam âlimleri sünneti bağlayıcılık açısından çeşitli şekillerde tasnife tabi tutmuşlardır. Genelde Hanefi bilginleri sünneti bağlayıcılık açısından sünen-i hüdâ ve süneni zevâid şeklinde ikiye ayırmıştır. Sünen-i hüdâ, namazı cemaatle kılmak, ezan gibi dinin nişanelerinden olma özelliği olan ve terk edildiğinde dinen sakınca olan sünnettir. Bu tür sünnete uyulduğunda hidayet bulunur terk edildiğinde haktan sapmış olunur. Sünen-i zevaid ise Hz. Peygamber'in (s.a.v.) giyim kuşam gibi günlük yaşantılarla ilgili olan sünnettir. Bu tür sünnetlerin terk edilmesinde bir sakınca yoktur. Ancak bu tür sünnetlere uyulması güzel bir davranıştır.

(bk. Mehmet Erdoğan, Vahiy-Akıl Dengesi Açısından Sünnet, MÜİF Yay., İstanbul 1996, s.260-261.)

1. Metne göre evrensel olan sünnet hangisidir?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Sünen-i zevâid bağlayıcı mıdır? Neden?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Sünen-i hüdânın Peygamberimizin (s.a.v.) tebliğ, teybin gibi görevleriyle ilgisini açıklayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

10**ETKİNLİK****5****HADİS****2. Ünite: Sünnetin Konumu****15 dk.**

Kazanım: Sünnetin evrensel yönüne ve sünnetin ortaya koyduğu bazı evrensel ilkelere örnekler verir.

Süreç

1. Öğrencilere sünnetin evrensel konusu hakkında bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısınca çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadelerin doğru olanların başına "D", yanlış olması durumunda başına "Y" konması istenir.
5. Öğrenciler etkinliği bireysel olarak tamamlar.
6. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- 1 Evrensellik; bir gerçekliğin bütün zamanları, tüm coğrafyaları, milletleri, ırkları, halkları muhatap alması, bunlar arasında herhangi bir ayırım yapmaması, bir istisna tanımamasıdır.
- 2 Evrensel bir kitap, her zamana ve herkese hitap etmelidir. Onun bu niteliği akıl ve vicdan sahibi herkesi etkilemelidir.
- 3 Evrensel bir dinin insanları davet ettiği prensipler farklı zaman diliminde ve coğrafyalarda yaşayan insanları mutlu kılamaz.
- 4 İslam dini kıyamet gününe kadar yegâne evrensel hak din olma vasfını koruyacaktır.
- 5 Kendisine Kur'an-ı Kerim indirilen ve İslam dinini insanlara tebliğle görevlendirilen Resul-i Ekrem evrensel mesajın taşıyıcısıdır.
- 6 Peygamberimiz (s.a.v.) vahyi değişmez gerçeğin eksenini yapmıştır.
- 7 Peygamberimiz (s.a.v.) kendinden önceki devirlerden süzülüp gelen insanlık mirasını reddetmiştir.
- 8 Sünnetin tamamı ilahî irşadla gerçekleştiği için bir tür vahiydeğeri taşır.
- 9 Sünnetin hangi çeşidinin evrensel olduğu konusu hadislerin sadece zahirine bakarak değil, daha çok maksada bakarak tespit edilebilir.
- 10 Hz. Peygamber kendinden önceki insanlık mirasının İslam'a aykırı olanları iptal etmiş, uygun olanları da reddetmiştir.

Kazanım: Sünnetin evrensel yönüne ve sünnetin ortaya koyduğu bazı evrensel ilkelere örnekler verir.

Süreç

1. Öğrencilere sünnetin evrensel yönü konusunda bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örneklerin doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki hadislerin yerel veya evrensel olma durumunu örnekteki gibi tespit ederek ilgili numaranın altına yazınız.

Kur'an evrensel ilkeler getirdiği gibi onun açıklayıcısı olan sünnetin bir yönü de evrensel özellik taşır. Resulullah'ın (s.a.v.) nebevî ve beşerî yönü vardır. Nebevî yönü evrensel, beşerî yönü ise yereldir.

1	2	3	4	5	6
Evrensel				Yerel	

1. "Hiçbir baba çocuğuna, güzel terbiyeden daha üstün bir hediye veremez." (Tirmizî, Birr, 33.)
2. "İşçiye ücretini, alnının teri kurumadan veriniz." (İbn Mâce, Ruhûn, 4.)
3. Resulullah (s.a.v.) üç parmağı ile yemek yedi. (Müslim, Eşribe, 131.)
4. "Ben peygamberlerin sonuncusuyum." (Müslim, Fedail, 22.)
5. "... İçinde sirke bulunan ev, katık sıkıntısı çekmez." (İbn Mâce, Et'ime, 33.)
6. "Hiçbiriniz kendisi için istediğini kardeşi için de istemedikçe gerçekten mümin sayılmaz." (Buhârî, İmân, 6.)

10

ETKİNLİK

7

HADİS

2. Ünite: Sünnetin Konumu

15 dk.

Kazanım: Örnek alma ile taklit arasındaki farkı ayırt eder.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

“Hz. Peygamber’in vefatından sonra onun örnekliğini ve rehberliğini devam ettirmenin yolu, sünnetine tabi olmaya bağlanmıştır. Sünnete tabi olmaktan maksat, örneklik kavramının asli mahiyetinde olduğu gibi Hz. Peygamber’i örnek almak mı (teessî), yoksa hiçbir ayırım yapmaksızın her konuda onu tekrarlamak (taklit) ve ona benzemeye çalışmak mıdır (teşebbüh)? İmam Gazâlî Hz. Peygamber’i örnek almak ile ona benzemeyi birbirinden ayırmış ve “Hz. Peygamber’e saygı gösterip tazimde bulunmak, ona benzemekle olmaz.” demiştir. Bunu şöyle bir örnek ile açıklamıştır: “Bir krala gösterilen saygı, onun emir ve yasaklarına boyun eğmektir; yoksa o bağdaş kurarak oturduğu için bağdaş kurmak, o sedire oturduğu için sedirde oturmak saygı değildir.”

1. Hz. Peygamber’in rol model olarak alınması neden önemlidir?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Örnek alma ile taklit etme arasındaki fark nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Hz. Peygamber’i örnek alırken onun davranışlarını hangi amaçla yaptığını anlamak neden önemlidir?

.....

.....

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK 8

HADİS

2. Ünite: Sünnetin Konumu

15 dk.

Kazanım: Örnek alma ile taklit arasındaki farkı ayırt eder.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan hadis metni dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadis metnini okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

“Hz. Peygamber Dönemi’nden günümüze kadar gelen çizgide Hz. Peygamber’e ittiba anlayışında farklı eğilimler olmuştur. Bu anlayışlardan olan teşebbüh, Hz. Peygamber’den sadır olan tutum ve davranışlar hiçbir anlama faaliyetine gidilmeyerek sadece şekli esas alınmış ona birebir benzemeye çalışılmıştır. Diğer anlayış olan teessi ise Hz. Peygamber’in davranışlarını amaç ve gayelerini araştırarak Hz. Peygamber’e itaat esas alınmıştır. Dolayısıyla teessi anlayışında tefekkür, teşebbüh anlayışında ise sevgi ve duygu ön plandadır.”

1. Hz. Peygamber’e ittiba konusunda teşebbüh ve teessi arasındaki farkı açıklayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Hz. Peygamber’in davranışlarındaki amaç ve gayeleri araştırmak neden önemlidir?

.....

.....

.....

.....

.....

3. “De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım ancak bana ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyolunuyor...” (Kehf suresi, 110. ayet) ayeti çerçevesinde teşebbüh anlayışını değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Kur'an ve sünnete bağlılık ile ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan hadis metni dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadis metnini okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Hadis metnini okuyarak soruları cevaplandırınız.

Mikdâm b. Ma'dî Kerb'in(r.a.)bildirdiğine göre Resulullah(s.a.v.)şöyle buyurmuştur: "Dikkatinizi çekerim! Bana kitapla birlikte onun benzeri verildi. Şuna dikkat edin! Yakında rahat koltuğuna kurulmuş karnı tok bir adam şöyle diyecek: "Bu Kur'an size yeter; onda neyi helal bulursanız onu helal sayın, neyi de haram bulursanız onu da haram bilin."

(Ebu Dâvûd, Sünne, 6; Tirmizî, İlim, 10.)

1. İslam'da sadece Kur'an'la yetinme düşüncesi neden yanlıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Kur'an'da yer almayan bir helali hangi kaynaktan öğrenebiliriz?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Bu hadisi "... Peygamber onlara temiz şeyleri helal, murdar şeyleri haram kılar... (A'raf suresi, 157. ayet) ile birlikte yorumlayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK 10

HADİS

2. Ünite: Sünnetin Konumu

15 dk.

Kazanım: Kur'an ve sünnete bağlılık ile ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadis metnini okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Hadis metnini okuyarak soruları cevaplandırınız.

İrbad İbnu Sariye (r.a.) dedi ki: "Bir gün Resulullah (s.a.v.) bize namaz kıldırıldı. Sonra yüzünü cemaate çevirerek çok belîğ çok manidar bir konuşma yaptı. Öyle ki dinleyenlerin gözleri yaşla, kalpleri heyecanla doldu. Cemaatten biri, "Ey Allah'ın Resulü, sanki bu bir veda konuşmasıdır, bize ne tavsiye ediyorsunuz?" dedi. Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Size, Allah'a (c.c.) karşı takvada bulunmanızı, başınızda Habeşli bir köle olsa bile emirlerini dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim. Zira, sizden hayatta kalanlar benden sonra nice ihtilaflar görecek. Size sünnetimi ve hidayet üzere olan Hülefa-i Raşidin'in sünnetini hatırlatırım, bunlara uyun ve dört elle sarılın. Sonradan çıkarılan şeylere karşı da son derece dikkatli ve uyanık olun. Zira sünnete zıt her yeni çıkarılan şey bidattır, her bidat de dalalettir."

(Tirmizî, İlim 16; Ebû Davûd, Sünnet, 5.)

1. Dört halifenin sünnetini, sünnetin lügat manasından yola çıkarak açıklayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Sünnetin karşıtı olan bidat neden dalalet sayılmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Kur'an'ın hayata aktarılmış hâli olan sünnete uyulmadığı zaman ne tür sonuçlar doğar?

.....

.....

.....

.....

.....

**ÜNİTE
3**

**HADİS
TARİHİ**

İÇİNDEKİLER

3. Ünite

Hadis Tarihi

1. KAZANIM: Hz. Peygamber dönemindeki hadislerle ilgili çalışmaları açıklar.

1. Etkinlik: Boşluk Doldurma	2
2. Etkinlik: Doğru-Yanlış	5

2. KAZANIM: Sahabe ve tâbiînin hadis rivayetindeki rolünü ve hassasiyetini fark eder.

3. Etkinlik: Oku-Yorum	7
4. Etkinlik: Sınıflandırma	9

3. KAZANIM: Hadislerin tedvin ve tasnifi ile ilgili tarihi süreci açıklar.

5. Etkinlik: Eşleştirme	12
6. Etkinlik: Doğru-Yanlış	14

4. KAZANIM: Temel hadis kaynaklarını özelliklerine göre sınıflandırır.

7. Etkinlik: Bulalım	16
8. Etkinlik: Eşleştirme	18

5. KAZANIM: Temel hadis kaynaklarının tedvin ve tasnifinden sonra yapılan çalışmalara örnekler verir.

9. Etkinlik: Bulalım	20
10. Etkinlik: Eşleştirme	22

6. KAZANIM: Temel hadis kaynaklarının Kur'an'ı anlamadaki önemini açıklar.

11. Etkinlik: Oku-Yorum	24
12. Etkinlik: Oku-Yorum	26

7. KAZANIM: Ahlak ile ilgili hadisleri yorumlar.

13. Etkinlik: Oku-Yorum	28
14. Etkinlik: Oku-Yorum	30

10

ETKİNLİK

1

HADİS

3. Ünite: Hadis Tarihi

15 dk.

Kazanım: Hz. Peygamber dönemindeki hadislerle ilgili çalışmaları açıklar.

Süreç

1. Ek-1'deki "kelimeler listesi" öğrencilere dağıtılır veya tahtaya yazılır.
2. Ek-1'deki "tamamlanacak cümleler" sırayla öğretmen tarafından okunur. Her bir cümlede boş bırakılan yere hangi kelimenin getirilmesi gerektiği öğrencilere sorulur.
3. Söz aldıktan sonra boşluğa gelmesi gereken kelimeyi bilen öğrenci tahtaya kalkarak listeden o kelimenin üzerini çizer ve yerine döner.
4. Tüm cümleler sırayla okunarak eksik kavram bulunur. Her bir cümle üzerinde öğretmenin kısa bir açıklama yapması, konunun daha iyi anlaşılması açısından faydalı olur.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Verilen kelimeleri boşluklara doğru olarak yerleştiriniz.

suffede

Mescid-i
Nebevî

Medine

Cibril

vahiy

suffe

sahabiler

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ümmi biriydi. Buna karşın ona nazil olan ilk, "oku" emriydi. Nitekim Allah (c.c.), (a.s.) vasıtası ile ona "Oku! İnsana bilmediklerini belleten, kalemle (yazmayı) öğreten Rabbin, en büyük kerem sahibidir." (Alak suresi, 1-5. ayetler.) demişti. Nitekim Allah Resulü bir hadis-i şeriflerinde "Allah her şeyden önce kalemi yarattı." buyurmuştur. Hz. Peygamber,’ye hicret ettiğinde ilk inşa ettiği bina, olmuştur. Bu mescitte ilim öğrenen için gündüzleri sınıf, geceleri ise yatakhane vazifesi gören bir nevi okul vardı ki ona denirdi. Bu yapı Müslümanların ilk üniversitesi idi. Tarihçiler, Hz. Peygamber’in emri doğrultusunda ders veren hocaların isimlerini zikretmiş ve orada öğrenci olan yüzlerce kişinin hayat hikâyelerini anlatmıştır.

CEVAP ANAHTARI

suffede

Mescid-i
Nebevî

Medine

Cibril

vahiy

suffe

sahabiler

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ümmi biriydi. Buna karşın ona nazil olan ilk **vahiy** "oku" emriydi. Nitekim Allah (c.c.), **Cibril** (a.s.) vasıtası ile ona "Oku! İnsana bilmediklerini belleten, kalemle (yazmayı) öğreten Rabbin, en büyük kerem sahibidir." (Alak suresi, 1-5. ayetler.) demişti. Nitekim Allah Resulü bir hadis-i şeriflerinde "Allah her şeyden önce kalemi yarattı." buyurmuştur. Hz. Peygamber, **Medine**'ye hicret ettiğinde ilk inşa ettiği bina, **Mescid-i Nebevî** olmuştur. Bu mescitte ilim öğrenen **sahabiler** için gündüzleri sınıf, geceleri ise yatakhane vazifesi gören bir nevi okul vardı ki ona **suffe** denirdi. Bu yapı Müslümanların ilk üniversitesi idi. Tarihçiler, Hz. Peygamber'in emri doğrultusunda **suffede** ders veren hocaların isimlerini zikretmiş ve orada öğrenci olan yüzlerce kişinin hayat hikâyelerini anlatmıştır.

Kazanım: Hz. Peygamber dönemindeki hadislerle ilgili çalışmaları açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere Hz. Peygamber Dönemi'nde hadislerle ilgili çalışmalar hakkında bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşılacağı açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısınca çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadeler arasından doğru olanlar için "D", yanlış olanlar için ise "Y" sütununu işaretlemeleri istenir.
5. Öğrenciler etkinliği bireysel olarak tamamlarlar.
6. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlar için "D", yanlış olanlar için "Y" sütununu işaretleyiniz.

D

Y

1	Temel görevi insanlara dini öğretmek olan Peygamber Efendimiz, bu görevini Kur'an-ı Kerim'i okuyup açıklayarak yapmıştır.		
2	Allah'ın Resulü (s.a.v.) söz, davranış ve uygulamalarını bizzat öğrenmeleri ve başkalarına da öğretmelerini tâbiine tavsiye etmiştir.		
3	Suffe'de Kur'an, akaid ve yazı öğretimi yanında hadis müzakereleri yapılırdı. Bir kısmı devamlı, bir kısmı da geçici olarak burada kalan sahabilere "Ashab-ı Suffe" ismi verilmiştir.		
4	Peygamberimiz Dönemi'nde hadis müzakere işi daha çok Mescid-i Nebevî'de bulunan Dârunnedve'de yapılırdı.		
5	Mukillûn sahabilerden Ebu Hüreyre (r.a.) şöyle buyurur: "Muhacir kardeşlerimiz pazarda ticaretle, Ensar ise bahçelerinde iş güçle uğraşırken Ebu Hüreyre karın tokluğuna Peygamber'e (s.a.v.) hizmet ediyor, onların bilmediklerine de şahit oluyordu."		
6	Ebu Hüreyre (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Nebî'nin (s.a.v.) ashabı içinde Abdullah b. Amr hariç benden daha fazla hadis rivayet eden kimse yoktur. Abdullah yazardı, ben yazmazdım."		
7	Ashab-ı Kirâm Peygamber Efendimiz devrinde hadisleri öğrenme ve başkalarına öğretme konusunda aynı imkâna sahiptiler.		
8	Genç sahabilerden Abdullah b. Amr b. Âs hadis yazmak için Efendimizden (s.a.v.) izin istemiş, izin verilmesi üzerine duyduğu hadisleri yazarak es-Sahîfetü's-Sâdika isimli bir nüshada bir araya getirmiştir.		
9	Hz.Peygamber Bizans İmparatoru'na, İran Kisrası'na, Mısır Mukavkısı'na, Habeşistan Necaşisi'ne ve diğer hükümdarlara İslam'a davet mektupları göndermiştir. Fakat bu mektupların asılları günümüze ulaşmamıştır.		
10	Sahabeden Huzeyfe'nin (r.a.) bildirdiğine göre İslam tarihinde ilk nüfus sayımı Medine'ye hicretten sonraki ilk yıl içinde Hz. Peygamber'in emri üzerine yapılmıştır.		

10

ETKİNLİK

3

HADİS

3. Ünite: Hadis Tarihi

15 dk.

Kazanım: Sahabe ve tâbiînin hadis rivayetindeki rolünü ve hassasiyetini fark eder.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

1000'den fazla hadis rivayet edenlere Muksirûn denilmiştir. Muksirûndan olan ve rivayet ettiği 5374 hadisle en çok hadis rivayet eden sahabe, Ebu Hüreyre (r.a.) olmuştur.

Ebu Hüreyre'ye (r.a.) çok hadis rivayet etmesinin nedeni sorulunca "Kur'an'da iki ayet olmasaydı hiçbir hadis rivayet etmezdim." demiş ve şu ayetleri okumuştur: "Gerçekten indirdiğimiz açık delilleri ve doğru yolu, Kitap'ta insanlara açıkça gösterdikten sonra gizleyenler var ya onlara hem Allah lanet eder hem de lanetçiler lanet eder. Ancak tövbe edip durumlarını düzelterler ve gerçeği açıkça ortaya koyanlar müstesnadır. Zira ben onların tövbelerini kabul ederim. Tövbeleri en çok kabul edici ve günahları en çok bağışlayıcı benim." (Bakara suresi, 159-160. ayetler.)

(bk. Müslim, Fedâilü's-sahabe, 159.)

1. Metne göre Allah'ın (c.c.) lanetine sebep olan konular nelerdir?

.....

.....

.....

2. "Benden bir ayet bile olsa insanlara ulaştırınız!.." (Buhârî, Enbiyâ, 50.) hadisi bağlamında Ebu Hüreyre'nin (r.a.) tavrını yorumlayınız?

.....

.....

.....

3. Hz. Peygamber Dönemi'nde yaşasaydınız Hz. Peygamber'in hadisleri yazma ve rivayet etme konusunda Ebu Hüreyre (r.a.) gibi davranır mıydınız? Neden?

.....

.....

.....

Kazanım: Sahabe ve tâbiînin hadis rivayetindeki rolünü ve hassasiyetini fark eder.

Süreç

1. Öğrencilere sahabenin hadis rivayetindeki rolü ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılabileceği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak metinde isimleri yer alan sahabileri mukillûn ve muksirûn olarak sınıflandırmaları istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metinden hareketle mukillûn ve muksirûn olan sahabileri yazarak sınıflandırınız.

Resul-i Ekrem vefat ettiğinde 114.000 kadar olduğu belirtilen sahabiler rivayetlerinin azlığı ve çokluğu bakımından iki gruba ayrılır. 1000'den fazla hadis rivayet edenler için muksirûn, 1000'den az hadis rivayet edenler için mukillûn terimi kullanılır. 1000 civarında sahabinin Efendimizden (s.a.v.) hadis naklettiği, bunlardan 52 kişinin hadisleri aynı zamanda yazdığı bilinmektedir. Hadis nakleden ravilerden 125 kadarı hanım sahabidir. Ömer b. Hattab (r.a.) 537, Ebu Hüreyre (r.a.) 5374, Ali (r.a.) 536, Osman b. Affan (r.a.) 146, Ebubekir (r.a.) 142, Abdurrahman b. Avf (r.a.) 65, Abdullah b. Ömer (r.a.) 2630, Zübeyr b. Avvam (r.a.) 38, Enes b. Malik (r.a.) 2286, Aişe (r.a.) 2210, Abdullah b. Abbas (r.a.) 1660, Talha b. Ubeydullah (r.a.) 38, Cabir b. Abdullah (r.a.) 1540, Ebu Said el-Hudri (r.a.) 1170, Said b. Zeyd (r.a.) 48 hadis rivayet etmiştir.

MUKSİRÛN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MUKİLLÛN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CEVAP ANAHTARI

MUKSİRÛN

Ebu Hüreyre (r.a.)

Abdullah b. Ömer (r.a.)

Enes b. Malik (r.a.)

Aişe (r.a.)

Abdullah b. Abbas (r.a.)

Cabir b. Abdullah (r.a.)

Ebu Said el-Hudri (r.a.)

MUKİLLÛN

Ömer b. Hattab (r.a.)

Ali (r.a.)

Zübeyr b. Avvam (r.a.)

Talha b. Ubeydullah (r.a.)

Said b. Zeyd (r.a.)

Ebubekir (r.a.)

Osman b. Affan (r.a.)

10

ETKİNLİK

5

HADİS

3. Ünite: Hadis Tarihi

15 dk.

Kazanım: Hadislerin tedvin ve tasnifi ile ilgili tarihî süreci açıklar.

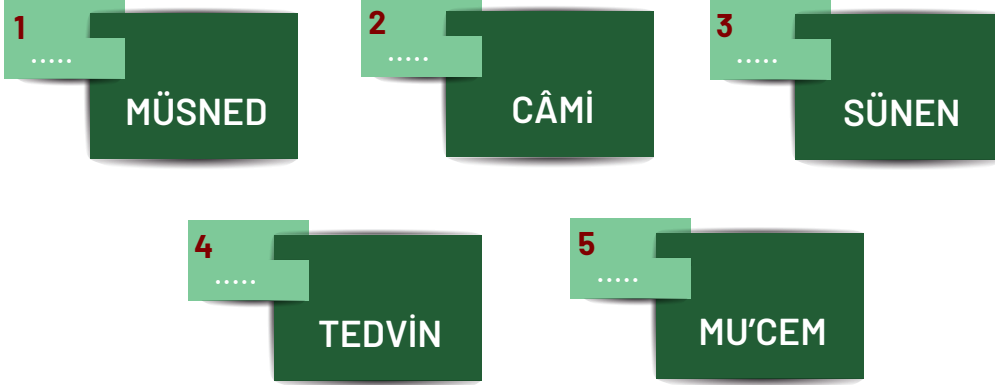
Süreç

1. Öğrencilere hadislerin tedvin ve tasnifi ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılabileceği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örnekleri doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda tedvin ve tasnif sonrası oluşan hadis edebiyatı ürünlerinin tanımı yer almaktadır. Tanımların hangi hadis kitabı türüne ait olduğunu tespit ederek doğru bir şekilde eşleştiriniz.

- A. Hafızalarda ve değişik yazı malzemeleri üzerinde bulunan hadismetinlerini belli bir tasnife tabi tutmadan yazıya geçirmeyi ifade eden kavramdır. Bu faaliyeti yapan kimseye müdevvin, bu şekilde ortaya çıkan çalışmaya müdewven denir.
- B. Hadis ilminde, dinle ilgili meselelerin tamamını, bunun yanında hadisın bütün kısımlarını içine alan ve sekiz ana konuyu bir araya getiren eserlere verilen addır.
- C. Kelime anlamı olarak sünnetin çoğuludur. Genellikle merfu hadislerin fıkhn konularına göre düzenlenmesiyle oluşan eserlere denir.
- D. Hadis edebiyatında her bir sahabinin rivayet ettiği hadisleri konularına bakılmaksızın onların adı altında bir araya getiren kitaplara denir.
- E. Hadislerin sahabi ravileri veya ravilerin memleketleri harf sırasına konularak her ravinin ismi altında rivayet etmiş olduğu hadislerin tamamınınveya bir kısmının toplanmış olduğu kitaplara denir.

10

ETKİNLİK

6

HADİS

3. Ünite: Hadis Tarihi

15 dk.

Kazanım: Hadislerin tedvin ve tasnifi ile ilgili tarihî süreci açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere hadislerin tedvin ve tasnifi ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılabileceği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısına çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadelerin doğru olanların başına "D", yanlış olması durumunda başına "Y" konması istenir.
5. Öğrenciler etkinliği bireysel olarak tamamlarlar.
6. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

1. Hadis metinlerinin belli bir sınıflandırmaya tabi tutulmadanyazılıp derlenmesine tasnif denir.
2. Tedvin faaliyetini ilk başlatan, Emevîler Dönemi'nde Mısır Valiliği yapmış olan Abdülaziz b. Mervan'dır (ö. 86/705).
3. Tasnif döneminden günümüze ulaşan en eski derleme Ma'mer b. Râşid'in (ö. 153/770) el-Müsned isimli eseridir.
4. Tedvin öncesi dönemde sahabe ve tâbiîn âlimleri özellikle Peygamber Efendimizin sözlü hadislerini ezberleyip yazarken tedvin esnasında fiilî sünnetleri de kaydedilmiştir.
5. Hicri 4. asrın ilk yarısında tedvinin yaygınlaşması sonucu hemen hemen bütün hadisler kayıt altına alınmış, hadis kaydeden âlimlerin çoğu derlediği hadisleri kendisine ait bir cüzde toplamıştır.
6. Hadis ilminde bir müellifin, şartlarına uyduğu hâlde kitabına almadığı hadislerin derlendiği eserler için mu'cem kavramı kullanılır.
7. Hilafet makamına geçen Ömer b. Abdülaziz sahabenin artık hayattan çekildiğini, hadisi onlardan alan tâbiîlerin de birer birer vefat etmekte olduğunu görünce hadislerin kaybolacağı endişesine kapılmış, bundan dolayı tedvin faaliyetini resmî olarak başlatmıştır.
8. Hadisler tasnif edilirken iki yöntem uygulanmıştır. Birinciyöntemde ale'r-ricâl sahabe raviler sıralanarak hadisleri toplanmıştır. Diğer yöntem ise ale'l-ebvab yani hadisler konularına göre taksim ve telif edilmiştir.
9. Sahabi ravilere göre sınıflandırılarak yazılan hadis kitaplanna müsned ve mu'cem gibi adlar verilmiştir.
10. Sahabi ravilerin sıralaması müsnedlerde karışık, mu'cemlerde alfabetiktir.

Kazanım: Temel hadis kaynaklarını özelliklerine göre sınıflandırır.

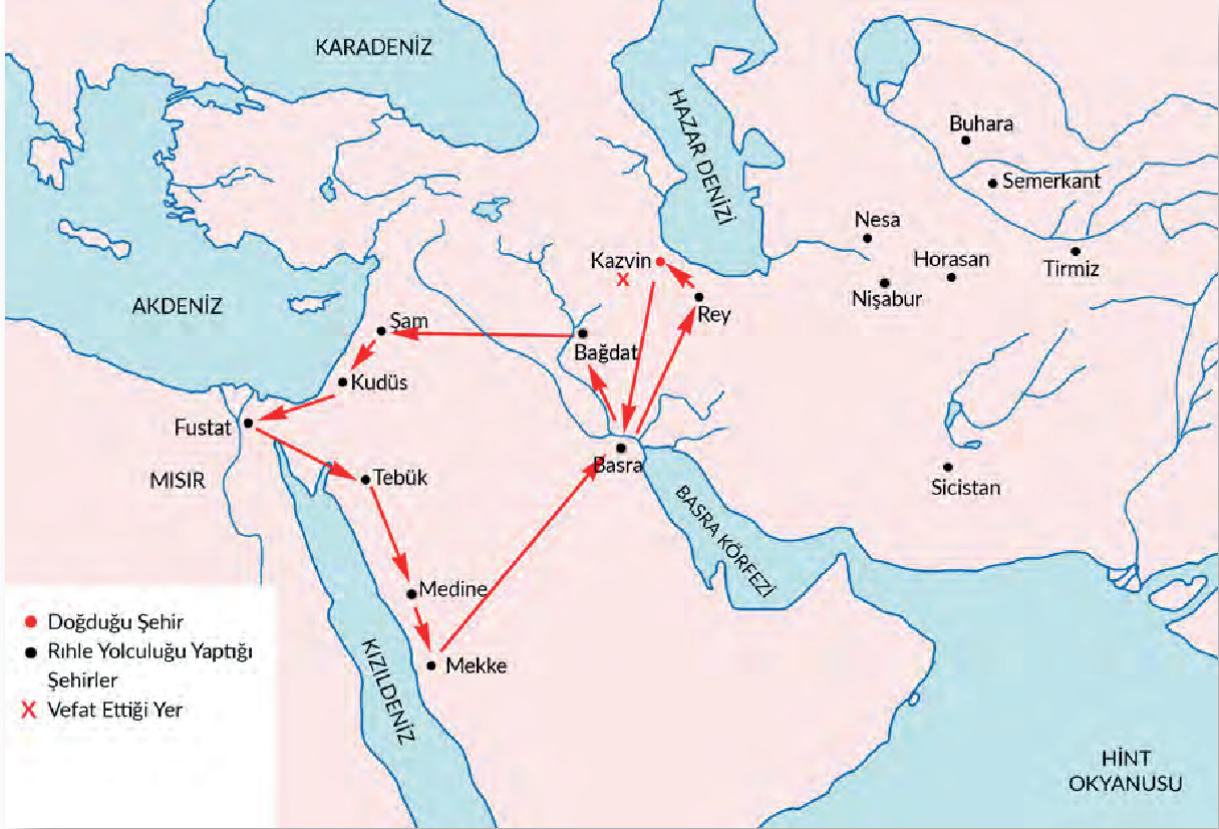
Süreç

1. Öğrencilere hadis kaynakları konusunda bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılacağı açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak haritadan istenen bilgilerin işaretlenmesi istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Haritada verilerden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yukarıdaki haritada Kütüb-i Sitte müelliflerinden hangi âlimin doğum yeri ve seyahat rotası (rihleleri) çizilmiştir?

.....

2. Hadis âlimlerinin farklı şehirlere yolculuk etmelerinin temel sebebi bağlamında günümüzde de ilim tahsili yapan öğrenci ve hocaların farklı şehir ve ülkelere gitmelerinin sizce ne gibi faydaları olabilir? Değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Temel hadis kaynaklarını özelliklerine göre sınıflandırır.

Süreç

1. Öğrencilere hadis kaynaklarının özellikleri ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılacağı açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örnekleri doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşıyla etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda tedvin ve tasnif sonrası oluşan ve İslam âleminde yaygın olarak kullanılan hadis kitapları ve bunlara verilen isimler yer almıştır. Kullanılan kavramların açıklamasını doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1	Müttefekun aleyh	2	Kütüb-i Erbaa	3	Sahîhayn
4	Kütüb-i Tis'a	5	Kütüb-i Sitte		

- A. Buhârî (ö. 256/870) ile Müslim'in (ö. 261/875) el-Câmi'u's-sahîh'lerine verilen ad.
- B. Bir hadisin hem Buhârî hem Müslim'in el-Câmi'u's-sahîh'lerinde yer aldığını ifade eden terim.
- C. Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî ve İbn Mâce'nin sünenlerine verilen ad.
- D. Âlimlerin çoğunluğuna göre Buhârî ve Müslim'in el-Câmi'u's-sahîh; Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî ve İbn Mâce'nin es-Sünen isimli hadis eserlerine verilen genel ad.
- E. Buhârî ve Müslim'in el-Câmi'u's-sahîh; Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî, Dârimî ve İbn Mâce'nin es-Sünen; İmam Malik'in Muvatta ve İmam Ahmed b. Hanbel'in Müsned adlı eserlerine verilen genel ad.

Kazanım: Temel hadis kaynaklarının tedvin ve tasnifinden sonra yapılan çalışmalara örnekler verir.

Süreç

1. Öğrencilere tedvin ve tasnif dönemi sonrası yapılan çalışmalarla ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılacağı açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak tabloda istenen bilgilerin işaretlenmesi istenir.
5. Her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda hadis edebiyatı içerisinde oluşturulan eserler ve müellifleri yer almaktadır. Bunlar arasından tedvin ve tasnif dönemi sonrası olanları tespit ederek işaretleyiniz.

	MÜELLİF	ESER
1	Tirmizî (ö. 279/892)	el-Câmi'u's-sahîh
2	Nevevî (ö. 676/1277)	el-Erbaûn en-Neveviyye
3	Ahmed b. Hanbel (ö. 241/855)	Müsned
4	Ma'mer b. Râşid (ö. 153/770)	el-Câmi'
5	İbn Hacer Askalânî (ö. 852/1449)	Fethül-bârî bi-şerhi Sahîhi'l-Buhârî
6	Kirmânî (ö. 786/1384)	el-Kevâkibü'd-derârî fî şerhi Sahîhi'l-Buhârî
7	Dârimî (ö. 255/869)	es-Sünen
8	Kâdi İyâz (ö. 544/1149)	İkmâlül-Mu'lim bi-fevâ'idü Müslim.
9	Tayâlisî (ö. 204/819)	Müsned
10	Humeydî (ö. 219/834)	Müsned
11	Aynî (ö. 855/1451)	Umdetül-kârî fî şerhi Sahîhi'l-Buhârî
12	Abdürrezzâk b. Hemmâm (ö. 211/826)	Musannef

10

ETKİNLİK

10

HADİS

3. Ünite: Hadis Tarihi

15 dk.

Kazanım: Temel hadis kaynaklarının tedvin ve tasnifinden sonra yapılan çalışmalara örnekler verir.

Süreç

1. Öğrencilere tedvin ve tasnif dönemi sonrası yapılan çalışmalar ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılacağı açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örnekleri doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda tedvin ve tasnif sonrası oluşan hadis edebiyatı ürünleri tanıtılmıştır. Tanıtımı yapılan eseri tespit ederek doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1

el-Edebü'l- Müfred

2

Mesâbîhu's-Sünne

3

el-Erbaûn
en- Neveviyye

4

et-Tergîb ve't-Terhîb

- A.** Nevevî bu çalışmasını İbnü's-Salâh eş-Şehrezûrî'nin, dinin esaslarına dair yirmi altı hadis ihtiva eden el-Ehâdisü'l-külliyye adlı eserine çoğu Sahîh-i Buhârî ile Sahîh-i Müslimden seçtiği değişik konulara ait on altı hadisi ilave ederek meydana getirmiş, hadislerin senetlerini zikretmemiştir. Kırk hadis türünün en güzel örneği olan bu eser her devirdebüyük kabul görmüş, başta kendisi olmak üzere kırktan fazla âlim tarafından şerh edilmiştir. Türkçeye tercüme edilmiştir.
- B.** Tasnif dönemi ve sonrasında bazı âlimler özellikle ahlak ve adap konularını içeren, günlük hayatında samimi, ihlaslı ve takva sahibi bir mümin olarak yaşamak isteyenlere rehber vazifesi gören ve cehennemden koruyup cennete teşvik eden hadisleri seçerek çeşitli kitaplar yazmışlardır. Bu alanda ilk yazılan eserlerden biri İmam Buhârî'nin eseridir. Peygamber Efendimizin ve ashabının adap ile ilgili söz ve fiillerini toplayan bu kitap, alanının en önemli kaynaklarından biridir. Türkçeye de tercüme edilmiştir.
- C.** Münzirî'nin (ö. 656/1258), değişik konularda dinin yapılmasını ve yapılmamasını istediği şeylere dair hadisleri topladığı eseridir. Kütüb-i Tis'a ve Hâkim en-Nîsâbü'rî'nin el-Müstedrek'i gibi hadis kaynaklarından seçilerek konularına göre yirmi beş bölümhâlinde sıralanmasıyla meydana gelmiş olup senetlerde sahabi dışındaki raviler zikredilmemiştir. Türkçe tercümesi vardır.
- D.** el-Ferrâ Begavî (ö. 516/1122) güvenilir hadis kaynaklarından senetlerini çıkararak seçtiği hadisleri önce konularına göre sıralamış, sonra da her babı kendi arasında sahih ve hasen hadisler olmak üzere ikiye ayırmıştır. 4719 hadisi ihtiva eden eser İslam âleminde büyük bir şöhret kazanmış ve üzerinde otuzdan fazla âlim tarafından şerh ve diğer çalışmalar yapılmıştır.

Kazanım: Temel hadis kaynaklarının Kur'an'ı anlamadaki önemini açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

Kur'an'ı anlama çabası sadece metne bakarak gerçekleşecek bir gayret değildir. Kur'an'ın anlaşılmasını sağlayan temel hususlar siyâk- sibâk, ayetler arası irtibatlar ve ayetlerin hadislerle ilişkisidir. Ayet ve hadis ilişkisi et ve tırnak gibi birbirine bağlı son derece hayati bir konudur. Bunlar birbirinden ayrılınca ne din hakkıyla kavranabilir ne de insan doğru yolu bulabilir. Peygambersiz Kur'an kürekçisi olmayan bir kayık gibidir. Kur'an'sız bir peygamber de ışığı olmayan bir kılavuza benzer. Her iki durum da dinî anlamda insanlar için olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Bunun birçok örneği tarihte görülmüştür. Örneğin Hindular kendi peygamberlerinin hayatlarını unutup sadece dinî kitaplarına uymuşlar fakat bu kitap onlar için içlerinden çıkılmaz bir hâle gelmiş ve nihayet kitaplarını da kaybetmişlerdir. Hristiyanlar ise kitaplarını unutup peygamberlerinin peşine takılarak onun kişiliği çevresinde dönmeye başlamışlardır. Sonuç olarak peygamberlerini Allah'ın (c.c.) oğlu yapmaktan kendilerini kurtaramamışlardır.

(Mevdudi, Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamber'in Hayatı, Pınar Yayınları, İstanbul, 1992, C 1, s.19-20.)

1. "Onlar, Allah'ı ve peygamberlerini inkâr ederler, Allah ile peygamberlerinin arasını ayırmak isterler..." (Nisâ suresi, 150. ayet) ayeti ile metni beraber değerlendirdiğimizde sünneti gereksiz görmek Allah (c.c.) ile Hz. Peygamber'in arasını açmak mıdır? Yorumlayınız.

.....

.....

.....

2. Kur'an bize yeter söylemi metne göre ne tür sonuçlara neden olur?

.....

.....

.....

3. "Kim Allah'a ve Resul'e itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, siddikler, şehitler ve salih kişilerle beraberdir..." (Nisâ suresi, 69. ayet.) ayetini metinden hareketle Kur'an ve sünnet bütünlüğü açısından yorumlayınız?

.....

.....

.....

Kazanım: Temel hadis kaynaklarının Kur'an'ı anlamadaki önemini açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

Kur'an'ın asıl kastının anlaşılmasında hayati bir yere sahip olan sünnet, Kur'an'ın emirlerini tam manasıyla kendi bağlamı içinde ve arka planını görerek anlamayı temin etmektedir. Elbette bir metin olarak Kur'an'ın birden çok anlamı olabilecektir. Bu durum anlama ve yorumlama faaliyetinin subjektif olmasından kaynaklanmaktadır. Bazen bir sözün tek ve nihai yorumu yoktur, ama unutulmamalıdır ki sonsuz ve sınırsız yorumu da yoktur. İşte bu noktada sünnet sınırsız yorumun önüne geçmekte ve vahyin anlaşılmasının temel parametrelerinden biri haline gelmektedir. Örneğin; "İnanıp da imanlarına herhangi bir haksızlık bulaştırmayanlar var ya işte güven onlarındı ve onlar doğru yolu bulanlardır." (En'âm suresi, 82. ayet.) ayeti geldiğinde Müslümanlar "Hangimiz nefsinde zulmetmiyor?" deyip zulümden uzak durmanın kendileri için mümkün olmadığını düşünerek telaşa kapılmışlar, bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) ayete şu şekilde açıklık getirmiştir: "Hayır, burada kastedilen o değil, şirk. Lokman'ın oğluna olan şu sözünü işitmediniz mi? "Oğulcuğum, Allah'a şirk koşma, zira şirk büyük zulümdür" (Lokman suresi, 13. ayet.), (Buhârî, Enbiyâ, 41; Müslim, İman, 197.).

(Salih Kesgin, Ayetleri Anlamada Hadis Algısının Etkisi, Tarihten Günümüze Kur'an İlimleri ve Tefsir Usûlü Dergisi, ss.478-479)

- 1. En'âm suresi 82. ayetini Kur'an'ın diğer ayetlerini ve hadisi göz ardı ederek anlamaya çalışmak ne tür sonuçlara yol açar?**

.....

.....

.....

- 2. Metinde Hz. Peygamber'in şirk kavramına yüklediği anlamı "... İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için ve düşünüp anlasınlar diye sana bu Kur'an'ı indirdik." (Nahl suresi, 44. ayet.) ayeti bağlamında yorumlayınız?**

.....

.....

.....

- 3. "Kur'an'ı en iyi anlayan vahiyle muhatap olan peygamberdir." söylemini verilen metin bağlamında yorumlayınız?**

.....

.....

.....

Kazanım: Ahlak ile ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

Abdullah b. Mes'ûd'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Doğruluktan ayrılmayınız. Çünkü doğruluk iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi doğru söylemeye ve doğruyu araştırmaya devam ederse Allah Teâlâ nezdinde doğru kabul edilenler arasına yazılır. Yalandan da sakınınız. Çünkü yalan kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi yalan söylemeye ve yalan peşinde yürümeye devam ederse Allah Teâlâ katında yalancı olarak yazılır."

(Müslim, Birr ve's-Sıla, 105.)

1. "Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın..." (Ahzâb suresi, 70 ve 71. ayetler.) ayetlerini hadisle birlikte değerlendirdiğimizde doğru olmanın insana kazandırdıkları nelerdir?

.....

.....

.....

2. "İnsana sadâkat yaraşır görse de ikrâh
Yardımcısıdır doğruların Hazret-i Allah"
Ziyâ Paşa

Okuduğunuz beyti hadiste vurgulanan doğruluğun önemi açısından yorumlayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

3. "Yalanı ancak Allah'ın ayetlerine inanmayanlar uydurur. İşte onlar, yalancıların ta kendileridir." (Nahl suresi, 105. ayet.) ayeti ve hadisi birlikte değerlendirdiğimizde yalan, ne gibi olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır?

.....

.....

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK

14

HADİS

3. Ünite: Hadis Tarihi

20 dk.

Kazanım: Ahlak ile ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadisi okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

Ebu Hüreyre (r.a.) Resul-i Ekrem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:
"Zan ile hareket etmekten sakının. Çünkü zan sözlerin en yalanıdır. Başkalarının konuştuğunu gizlice dinlemeyin. Gizli şeyleri araştırmayın. Birbirinize haset etmeyin, sırt dönmeyin ve kin beslemeyin. Kardeşçe davranarak Allah'a kul olun."

(Buhârî, Edeb, 57.)

1. "... Bütün bildikleri kulaktan dolma şeylerdir. Onlar sadece zan ve tahminde bulunuyorlar." (Bakara suresi, 78. ayet.) ayetini ve hadisi kişi hak ihlalleri açısından yorumlayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

2. "Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin..." (Hucurât suresi, 12. ayet.) ayetini ve hadisini birlikte değerlendirdiğimizde İslam'ın bizlere sosyal ilişkilerde getirdiği ilkeleri yorumlayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Hadis bütün olarak düşünüldüğünde Hz. Peygamber hangi ahlaki özelliklere vurgu yapmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

**ÜNİTE
4**

**HADİS
ÇEŞİTLERİ**

İÇİNDEKİLER

4. Ünite

Hadis Çeşitleri

1. KAZANIM: Hadisleri kaynağına, râvi sayısına ve sıhhat derecelerine göre sınıflandırır.

1. Etkinlik: Bulalım	2
2. Etkinlik: Çengel Bulmaca	4

2. KAZANIM: Sahih, hasen ve zayıf hadis arasındaki farkları ayırt eder.

3. Etkinlik: Eşleştirme	7
4. Etkinlik: Doğru-Yanlış	9

3. KAZANIM: Mevzû hadislerin ortaya çıkış nedenlerini kavrar.

5. Etkinlik: Oku-Yorum	11
6. Etkinlik: Eşleştirme	13

4. KAZANIM: Hadis uydurma faaliyetlerine karşı alınan önlemleri açıklar.

7. Etkinlik: Yazalım	15
8. Etkinlik: Oku-Yorum	18

5. KAZANIM: Mevzû hadislerin İslam'a verdiği zararları açıklar.

9. Etkinlik: Şiir Diliyle	20
10. Etkinlik: Listeleyelim	22

6. KAZANIM: Muamelat ile ilgili hadisleri yorumlar.

11. Etkinlik: Oku-Yorum	25
12. Etkinlik: Oku-Yorum	27

10

ETKİNLİK

1

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Hadisleri kaynağına, râvî sayısına ve sıhhat derecelerine göre sınıflandırır.

Süreç

1. Öğrencilere kaynağına göre hadis çeşitleri konusunda bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden tabloda istenen bilgileri bireysel olarak işaretlemeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda kaynağına göre hadisleri içeren tablo yer almaktadır. Hadislerin kaynağına göre türünü tespit ederek uygun olan sütunu işaretleyiniz.

Hadis	Kudsî	Merfû	Mevkuf	Maktû
1 Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Size, yaptığınız takdirde birbiriniziseveceğiniz bir iş göstereyim mi? Aranızda selamı yayın." (Müslim, İmân, 93.)				
2 Tâbiinden olan Mücâhid'in (r.a.) şöyle dediği nakledilmiştir: "Utangaç ve kibirli insan ilim elde edemez."				
3 Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: Salih kullarım için ben cennette, hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir beşerin gönlünden geçirmediği nimetler hazırladım." (Buhârî, Bedu'l-Halk, 7.)				
4 Hz. Ömer (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Vallahi biliyorum ki sen bir taşsın insanlara ne yarar nede zarar veremezsin. Eğer ben Resulullah'ı (s.a.v.) seni öperken görmedim seni öpmezdim." (Buhârî, Hac, 5.)				
5 Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesi, Müslümanlığının iyi oluşundandır." (Tirmizî, Zühd 11.)				
6 Tâbiin tabakasına mensup Atâ b. Ebî Rebâh (r.a.) ve Ömer b. Abdülaziz (r.a.) şöyle demişlerdir: "Büluğa ermemiş bir çocuk farz ve diğer namazlarda imamlik yapamaz." (İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, C 3, s. 206.)				
7 "Hz. Ebu Bekir (r.a.) vitir namazını yatmak istediğinde Hz. Ömer (r.a.) ise gecenin sonunda eda ederdi." (Muvattâ, Salâtü'l-leyl, 3.)				
8 Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: Rahmetim gazabımı geçmiştir." (Müslim, Tevbe, 15.)				
9 Ebû Ümâme'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Resulullah'a (s.a.v.) biri âbid diğeri âlim iki kişiden bahsedildiğinde şöyle buyurmuştur: "Âlimin âbide üstünlüğü, benim sizden birine olan üstünlüğüm gibidir." (Tirmizî, İlim, 19.)				

10

HADİS

ETKİNLİK

2

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Hadisleri kaynağına, râvi sayısına ve sıhhat derecelerine göre sınıflandırır.

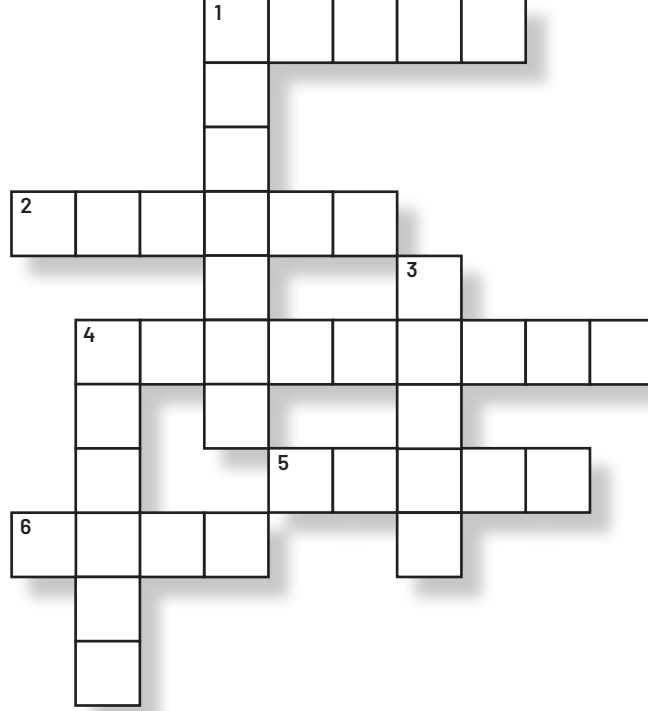
Süreç

1. Öğrencilere kaynak, râvi ve sıhhat durumuna göre hadis çeşitleri ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılacak istendiği açıklanır.
3. Ek-1'deki bulmaca öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.
4. Öğrencilerden bulmacada hadis çeşitleri ile ilgili tanımları verilen kavramları bulmaları istenir.
5. Etkinlik öğrenciler tarafından tamamlanır.
6. Gönüllü öğrencilere söz hakkı verilerek bulmaca soruları cevaplandırılır.
7. İsteyen öğrencilerin etkinlik kâğıdı sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki bulmacada kaynak, râvi ve sıhhat durumuna göre hadis çeşitleri ile ilgili kavramlar yer almaktadır. Tanımları verilen kavramları bulunuz.

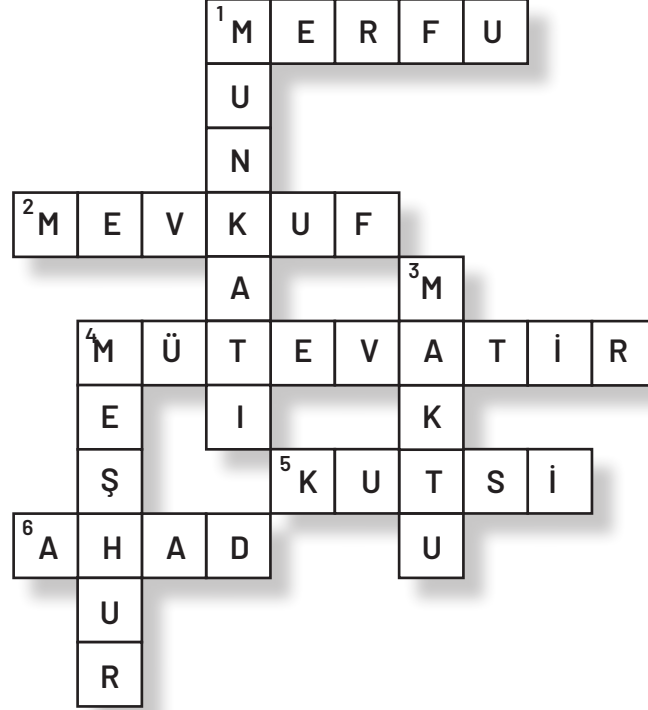
SOLDAN SAĞA

1. Hem lafız hem mana olarak Hz. Peygamber'e ait hadisler
2. Sahabilere nispet edilen söz, fiil ve onaylar
4. Yalan üzere birleşmeleri mümkün olmayan bir topluluğun naklettiği hadisler
5. Peygamber Efendimizin Allah Teâlâ'nın sözü olduğunu belirterek ifade buyurduğu hadisler
6. Mütevatir şartlarını taşımayan hadisler

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Senedinde inkıta bulunan hadis
3. Tâbiine nispet edilen söz ve fiiller
4. Her nesilde en az üç râvisi olan hadisler

CEVAP ANAHTARI

SOLDAN SAĞA

1. **MERFÛ:** Hem lafız hem mana olarak Hz. Peygamber'e ait hadisler
2. **MEVKUF:** Sahabilere nispet edilen söz, fiil ve onaylar
4. **MÜTEVATİR:** Yalan üzere birleşmeleri mümkün olmayan bir topluluğun naklettiği hadisler
5. **KUTSÎ:** Peygamber Efendimizin Allah Teâlâ'nın sözü olduğunu belirterek ifade buyurduğu hadisler
6. **ÂHAD:** Mütevatir şartlarını taşımayan hadisler

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. **MUNKATİ:** Senedinde inkıta bulunan hadis
3. **MAKTÛ:** Tâbiîne nispet edilen söz ve fiiller
4. **MEŞHUR:** Her nesilde en az üç râvisi olan hadisler

10

ETKİNLİK

3

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Sahih, hasen ve zayıf hadis arasındaki farkları ayırt eder.

Süreç

1. Öğrencilere sıhhat derecesine göre hadis çeşitleri konusunda bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak istenen bilgileri eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda sahih hadiste bulunması gereken beş özellik ile ilgili kavramların açıklaması verilmiştir. Kavramların açıklamalarını doğru bir şekilde eşleştiriniz.

A	B	C	D	E
Muttasıl olmak	Şaz olmamak	Zabt sahibi olmak	Adil olmak	Muallel olmamak

1. Senedin ilk râvisinden son râvisine kadar herhangi bir yerinde kopukluk bulunmaması yani her râvinin kendinden önceki râvi ile buluşup görüşmüş ve hadisi ondan almış olmasıdır.
2. Râvinin Müslüman, akıl-bâliğ, büyük günahlardan kaçınan, küçük günahları işlemekte ısrar etmeyen ve saygın bir kişiliğe sahip olmasıdır.
3. Güvenilir râvinin kendisinden daha güvenilir râviye muhalif olarak rivâyet ettiği hadise denir.
4. İlk bakışta sahih görünmekle birlikte konunun uzmanları tarafından incelendiğinde gizli bir kusuru ve illeti bulunan hadise denir.
5. Râvinin dalgın olmaması, ezberden rivâyet ediyorsa hadisi kusursuz bir şekilde ezberlemesi, kitaptan rivayet ediyorsa kitabını dikkatle yazması, bunları kontrol edip koruması ve herhangi bir değişikliğe yol açmamasıdır.

10

ETKİNLİK

4

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Sahih, hasen ve zayıf hadis arasındaki farkları ayırt eder.

Süreç

1. Öğrencilere sıhhat derecesine göre hadisler ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısınca çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadeler arasından doğru olanlar için "D", yanlış olanlar için ise "Y" sütununu işaretlemeleri istenir.
5. Öğrenciler etkinliği bireysel olarak tamamlarlar.
6. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlar için “D”, yanlış olanlar için “Y” sütununu işaretleyiniz.

		D	Y
1.	Senedi muttasıl olacak şekilde sika râviler tarafından rivâyet edilen, şaz ve illetli olmayan hadise sahih hadis denir.		
2.	Sika, adalet ve zabt vasıflarına sahip râviler için kullanılan bir hadis terimidir.		
3.	Sahih hadisin şartlarını taşımasına rağmen râvilerden biri zabt bakımından kısmen kusurlu olursa hadis meşhur hadis adını alır.		
4.	Sahih ve hasen hadisin şartlarını taşımayan hadislere zayıf denir.		
5.	Buhârî (ö. 256/870) ve Müslim (ö. 261/875) “el-Câmiu’s-sahih” adlı eserlerine sadece zayıf kabul ettikleri hadisleri almışlardır.		
6.	Tâbiînin sahabe neslini zikretmeden Hz. Peygamber’den rivâyette bulunduğu hadislere mürsel hadis denir.		
7.	Mürsel hadis râvi sayısına göre hadis çeşitlerinden olup sahih hadis kabul edilir.		
8.	Munkatı hadis, senedin sahabiden sonra gelen kısmında bir veya daha çok râvisi atlanarak rivayet edilen hadistir.		
9.	Hadisin zayıf kabul edilmesi râvinin ya da senedin zayıf olması gibi iki temel sebebe dayanır.		
10.	Zayıf hadis, Peygamberimize (s.a.v.) ait olma olasılığı yüksek olan hadistir ve uydurma hadis demek değildir.		

10

ETKİNLİK

5

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Mevzu hadislerin ortaya çıkış nedenlerini kavrar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

Şia tarafından uydurulan hadislerin büyük bir kısmı Hz. Ali'nin (r. a.) hayat hikâyesiyle, bir kısmı da Muaviye (r.a.) gibi bazı sahabeler ve Hz. Ali'den önceki üç halifenin zemmedilmesiyle ilgiliydi. Her şeyden önce üzerinde durdukları husus Hz. Peygamber'in kendisinden sonra hilafeti Ali b. Ebi Talib'e (r.a.) vasiyet ettiğini ispat edebilmektir. Bu konuda pek çok hadis uydurdular. Bu hadislerden bazıları şunlardır:

- 1- Selma (r.a.) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber'e vasisinin kim olduğunu sordum. Resulullah (s.a.v.) buyurdu ki: Vasim, sırdaşım, ehlim içinde halifem ve kendimden sonra en hayırlı kişi Ali'dir."
- 2- "Her nebinin bir vasisi vardır. Benim vasim ve varisim de Ali'dir."
- 3- Hz. Peygamber döneminde yıldız kaymıştı. Allah'ın elçisi buyurdu ki: "Şu yıldız bakın! Yıldız kimin evine düşerse o benden sonraki halifedir." Baktık ki yıldız Ali b. Ebi Talib'in evine düşmüş.

(Talat Koçyiğit, "Mevzu Hadislerin Zuhuru", Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1967, C 15, s. 65.)

1. Metinde hadis uydurmaya iten sebeplerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

.....

.....

.....

.....

2. Fırkalar kendi siyasi görüşlerini savunmak için neden hadis uydurmaktadır?

.....

.....

.....

.....

3. "Kim benim adıma yalan uydurursa cehennemdeki yerine hazırlansın." sahih hadisiyle yukarıdaki mevzu hadisleri değerlendiriniz?

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Mevzu hadislerin ortaya çıkış nedenlerini kavrar.

Süreç

1. Öğrencilere mevzu hadislerin ortaya çıkış nedenleri konusunda bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak istenen bilgileri eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
6. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Hadis uydurma faaliyetinin ortaya çıkışı ile uydurma rivayetlerin yayılmasının farklı sebepleri vardır. Aşağıda Hz. Peygamber hakkında uydurma haberler yer almaktadır. Uydurulan haberlerin niçin üretildiğini tespit ederek ilgili maddeyle eşleştiriniz.

A

Hz. Peygamber'e
duyulan sevgi ve
saygı

B

İslam düşmanlarının
Müslümanları saptırma
gayesi

C

Hz. Peygamber'in
adını kullanarak
çıkar sağlamak

D

Hz. Peygamber'i
yüceltme

1. "Âdem su ile çamur arasındayken ben peygamberdim."
"Hz. Âdem, su ve çamur dahi yokken ben peygamberdim."
2. "Ölen her peygamber kabrinde ancak kırk sabah kalır, sonra ruhu kendisine iade edilir."
"Ben peygamberlerin sonuncusuyum, benden sonra hiçbir peygamber yoktur. Ancak Allah dilerse o başka!"
3. "Muaz b. Cebel, Hz. Peygamber'e cennetten her hangi bir yemek verilip verilmediğini sorunca o "Evet, bana herise (helva/keşkek) verildi." buyurmuştur.
"Yemekten önce yenilen karpuz mideyi ve bağırsakları temizler ve hastalığın kökünü kurutur."
4. "Kırmızı gülü koklayıp da bana salavat getirmeyen bana cefa etmiştir."
"İsrâ gecesi semaya çıkarıldığımda yeryüzüne benim terim düştü ve gül ondan yetişti. Benim kokumu koklamak isteyen, gülü koklasın."

(bk.<http://www.bunyaminerul.com/uydurma-rivayetlerde-peygamber-tasavvuru/>)
(Erişim Tarihi: 12.01.2021)

10

ETKİNLİK

7

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Hadis uydurma faaliyetlerine karşı alınan önlemleri açıklar.

Süreç

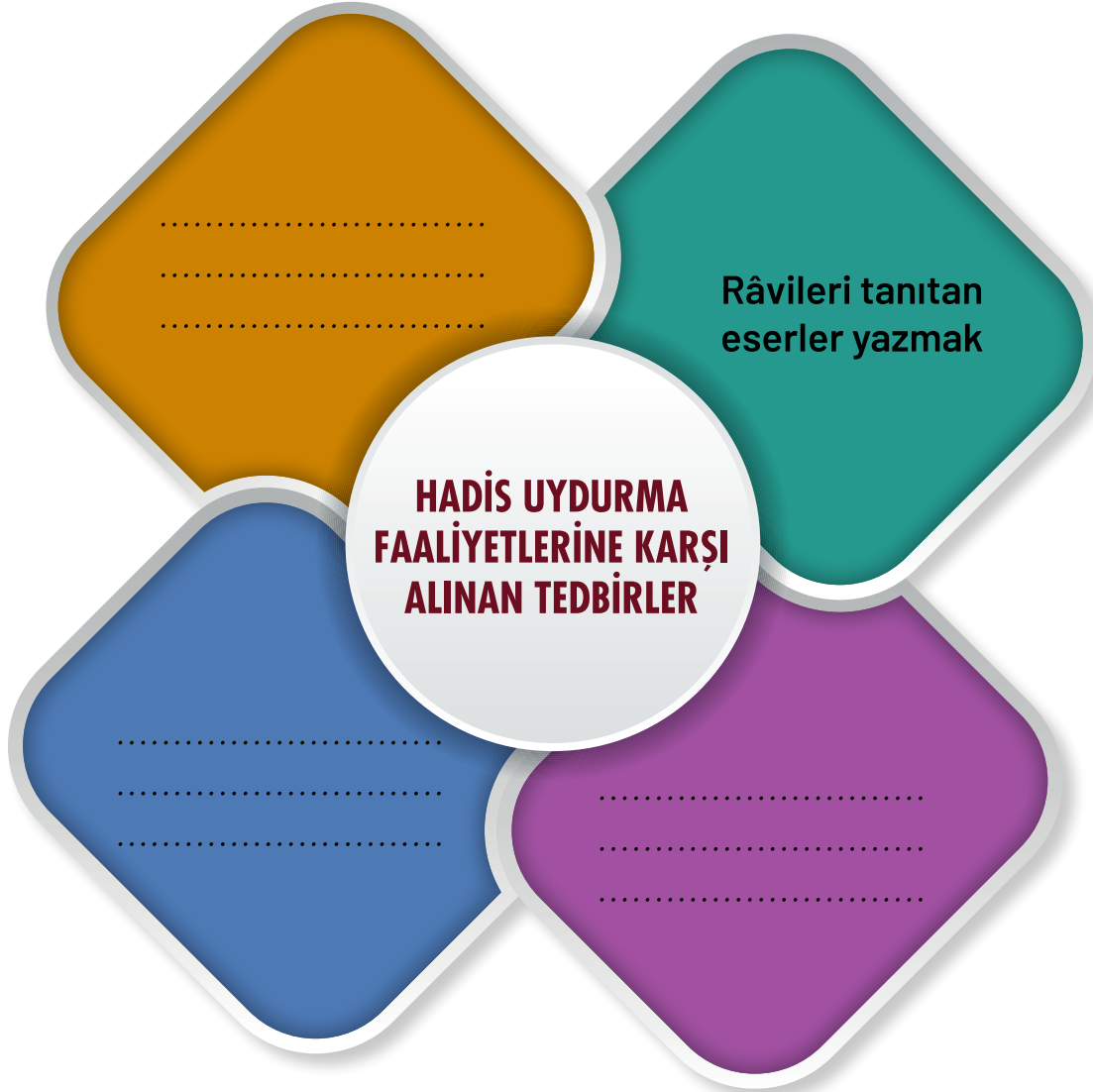
1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadis uydurma faaliyetlerine karşı alınan önlemleri yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki şemada hadis uydurma faaliyetlerine karşı alınan tedbirler yer almaktadır. Boş bırakılan maddelere alınan diğer tedbirleri yazarak şemayı tamamlayınız.

CEVAP ANAHTARI

10

ETKİNLİK 8

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Hadis uydurma faaliyetlerine karşı alınan önlemleri açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

Hadis râvilerinin bazı özelliklere sahip olması gerektiği üzerinde durulmuştur. İmam Şafiî (öl. 204/819) hadis râvisinde bulunması gereken özelliklerin belli başlılarını şöyle sıralamıştır: 1) Hadis râvisi son derece dindar olmalıdır. 2) Rivâyet ettiği hususlarda sadakati ile tanınmalıdır. 3) Lafızların ifade edilecek manayı ne zaman bozabileceğini anlamalıdır. 4) Eğer ezbere rivâyet ediyorsa, rivâyet ettiğini çok iyi ezberlemiş olmalıdır. 5) Bir kitaptan rivâyet ediyorsa, onu iyi hatırlamalıdır.

Bu amaçla hadis münekkitleri, râvilerin durumlarını araştırarak onların adil, sika, hıfz ve itkan sahibi olanlarıyla, yalancı, gafil, hafızası zayıf ve vehimli olanları tespit etmişlerdir. Onları böyle davranmaya sevk eden düşünceye değinen Tirmizî (öl. 279/892) der ki: "Hadisçiler Müslümanlar hakkındaki iyi niyetleri ve hizmet arzuları sebebiyle bir birlerini tenkit etmişlerdir. Yoksa Müslümanların kusurlarını araştırıp gıybetlerini yapmayı akıllarından bile geçirmemişlerdir. Onlar sadece hadis rivâyetinde zaafılarını bildikleri şahısları tanıtmışlardır, çünkü bu şahıslar ya bidat ehlidir ya hadis vazetmekle itham edilmişlerdir veya çok hata yapan râvilerdir. İşte hadis münekkitleri dine bağlılıkları sebebiyle bunların durumlarını açıklamak istemişlerdir. Zira din hususunda yapılacak bir şahitlikteki emniyet, diğer hukuki meselelerde aranan şahitlikteki emniyetten daha önemlidir."

(M. Yaşar Kandemir, Mevzû Hadisler: Menşeli, Tanıma Yolları, Tenkidi, MÜİFV Yayınları, s.104-108.)

1. Metinde hadis uydurma faaliyetlerine karşı Müslüman âlimlerin ne tür önlem almasından söz edilmektedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Hadis râvisini tenkit, neden gıybet olarak değerlendirilemez? Açıklayınız.

.....

.....

.....

3. Sened tenkidinin yapılması neden dinî bir konu sayılmıştır?

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK

9

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Mevzû hadislerin İslam'a verdiği zararları açıklar.

Süreç

1. Öğretmen tarafından öğrencilere mevzû hadislerin İslam'a verdiği zararlar ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşılacak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır veya tahtaya yansıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'de yer alan şiiri okumaları istenir.
5. Şiirin okunmasının ardından öğrencilerden yönerge doğrultusunda görüşlerini arkadaşları ile paylaşmaları istenir.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki şiiri okuyarak mevzû hadislerin uydurulması ve zararları hakkındaki görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kitabı, sünneti, icmayı kaldırıp attık;
Havassı maskara yaptık, avamı aldattık
Yıkıp şeriatı, bambaşka bir bina kurduk
Nebiye atıf ile binlerce herze uydurduk

O hali buldu ki bu cür'et: "Yecüzü fi't-tergib"
Kararı erzeli fetva kesildi! Hem ne garip,
Hadis vazediorken sevap uman bile var!
Sevabı var mı imiş bir zaman gelir, anlar!

Cihanı titretiyorken niday-ı "Men kezebe"
İşitmiyor mu, nedir, bir baksın şu bî-edebe:
Lisan-ı pak-i Nebîden yalanlar uyduruyor,
Sıkılmadan da "Sevap işledim" deyip duruyor

Düşünmedin mi girerken şeriatın kanına?
Cinayet kalacak zanneder misin yanına?
Sevap ümit ediyor ha! Deyin ki namerde
Sevabı sen göreceksin huzur-ı mahşerde!

(Mehmet Akif Ersoy,
Safahat, Fatih Kürsüsünde, s. 236.)

10

ETKİNLİK 10

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Mevzû hadislerin İslam'a verdiği zararları açıklar.

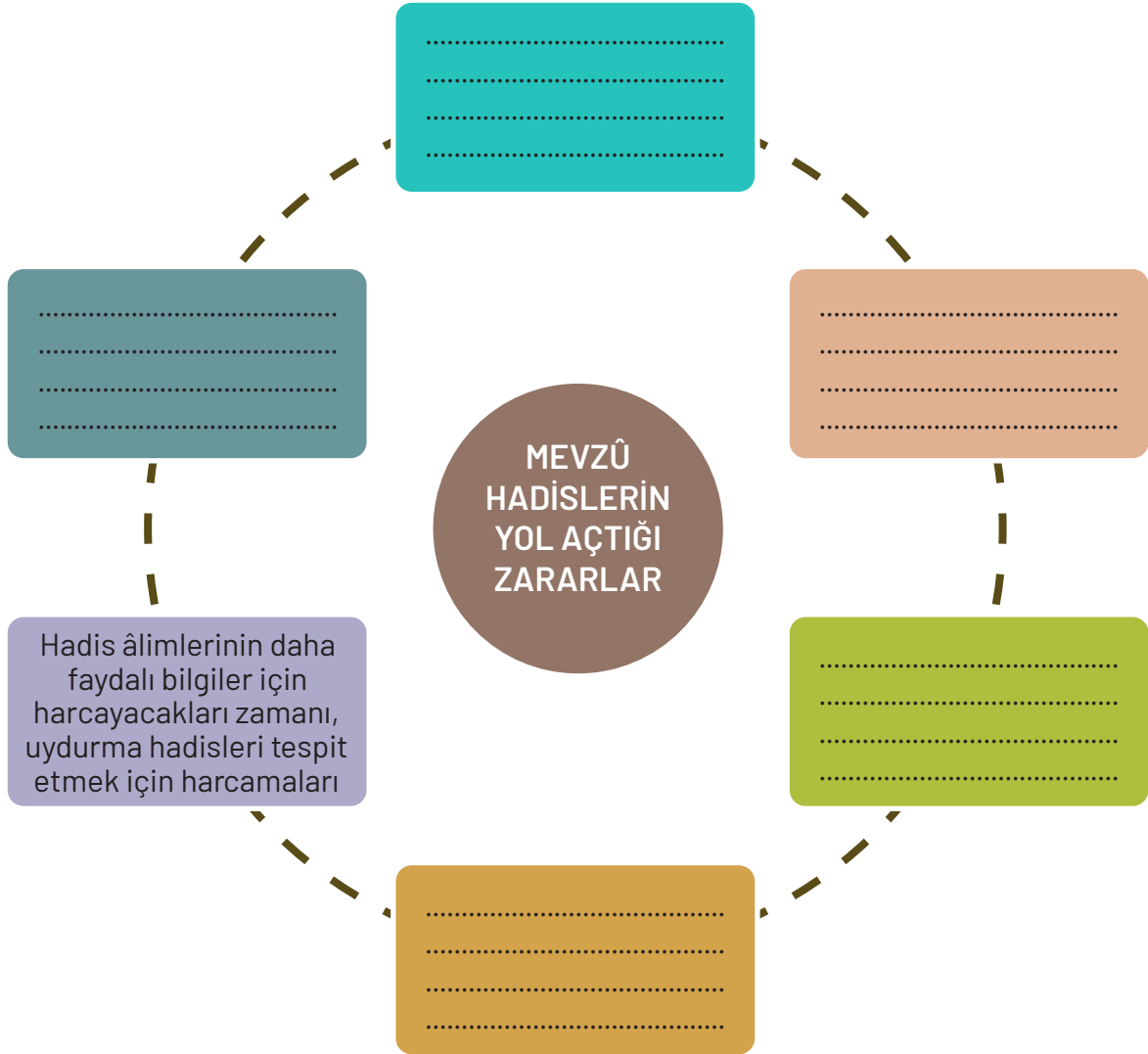
Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden mevzû hadislerin yol açtığı zararları sıralamaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir

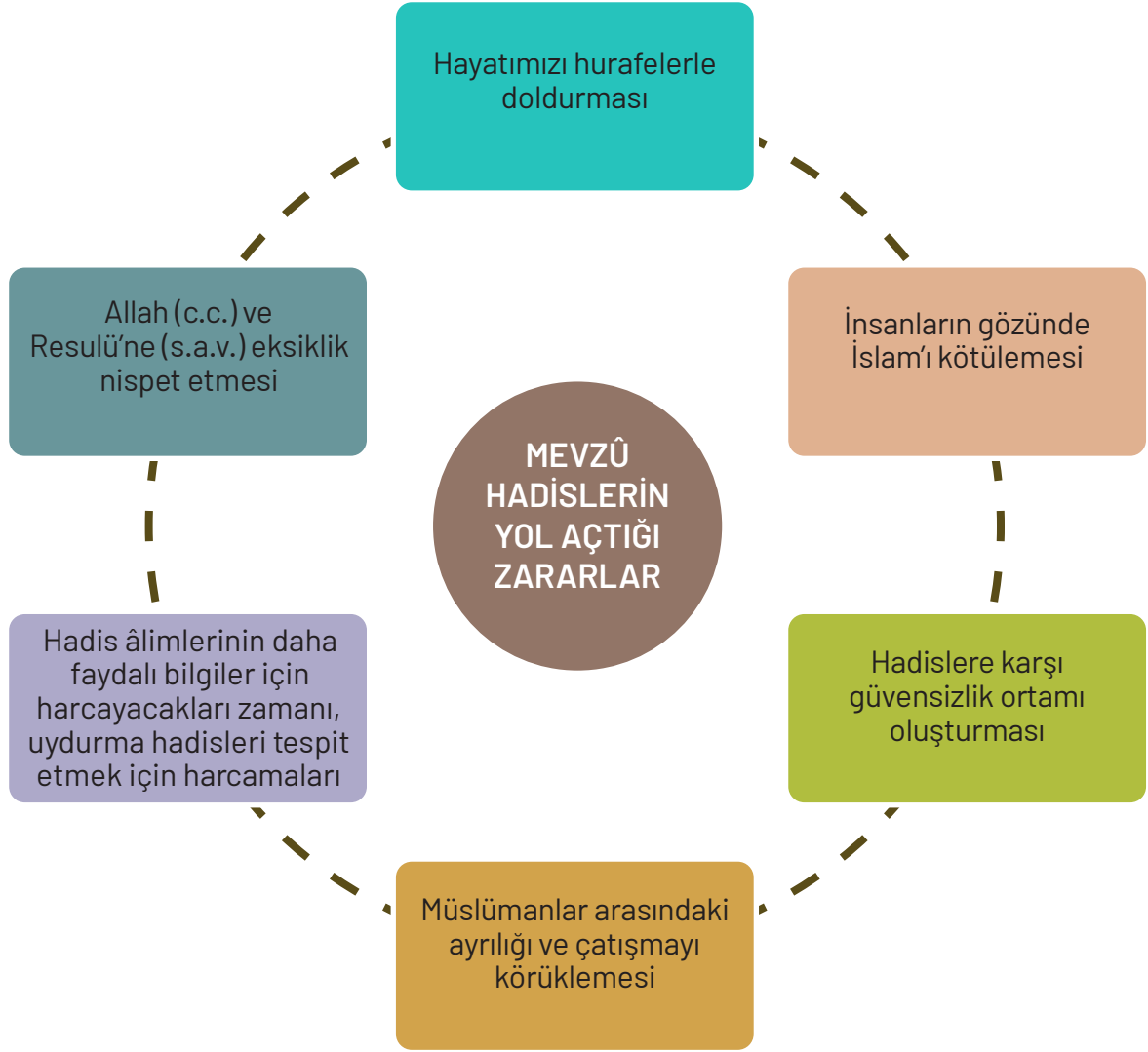
Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki şemada mevzû hadislerin yol açtığı zararlar yer almaktadır. Boş bırakılan yerlere alınan diğer zararları yazarak şemayı tamamlayınız.

CEVAP ANAHTARI

10

ETKİNLİK 11

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Muamelat ile ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

Allah Resulü (s.a.v.) ihtiyaçlarını temin etmek için zaman zaman Medine pazarına giderdi. Alışveriş yapan insanları gözlemler, onlarla sohbet ederdi. Yine bir gün pazar yerinde dolaşırken bir buğday satıcısı dikkatini çekti. Kuru görünen buğday yığınının elini daldırdı. Ancak çuvalın altı görüldüğü gibi değildi. Parmakları ıslanan Peygamberimiz (s.a.v.), satıcıya bu ıslaklığın sebebini sordu. Adam buğdayların yağmurdan ıslandığını söyledi. Bunun üzerine Resul-i Ekrem Efendimiz “Öyleyse insanların görmeleri için ıslak olan kısmı üste koyman gerekmez miydi?” buyurdu ve şöyle uyardı: “Bizi aldatan, bizden değildir.”

(Müslim, İman, 164; Darimî, Büyû’, 10.)

1. Hz. Peygamber günümüzdeki pazarları görse alıcıyı yanıltan hangi durumlarla karşılaştırdı?

.....

.....

.....

2. “İnsanlardan alırken ölçüp tarttıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tarttıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun!” (Mutaffifin suresi, 1-3. ayetler.) ayetlerini metinde geçen olayla birlikte açıklayınız.

.....

.....

.....

3. “Dürüst ve güvenilir tüccar; peygamberler, sıddıklar ve şehitlerle beraberdir.” (Tirmizî, Büyû’, 4.) hadisi metinle karşılaştırarak ticaretin önemini açıklayınız.

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK 12

HADİS

4. Ünite: Hadis Çeşitleri

15 dk.

Kazanım: Muamelat ile ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplandırınız.

Hiz. Aişe (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Resul-i Ekrem iki şeyden birini yapma hususunda serbest kaldığı zaman günah olmadığı takdirde kolay olanı seçerdi. Eğer bir şey günahsa ondan en uzak duran da kendisi olurdu. Hiz. Peygamber, Allah’ın (c.c.) koyduğu yasaklar çiğnenmemiş ise şahsı adına hiç kimseden intikam almazdı. Ancak Allah’ın (c.c.) koyduğu yasaklar çiğnenmiş ise onun cezasını mutlaka verirdi.”

(Buhârî, Hudûd, 10; Müslim, Fezâil, 77.)

1. “... Allah size kolaylık ister, zorluk istemez...” (Bakara suresi, 185. ayet.) ayetine göre Hiz. Peygamber’in tavrını metinden hareketle açıklayınız.

.....

.....

.....

2. “... Bir topluma olan kininiz, sizi adaletsizliğe itmesin...” (Mâide suresi, 8. ayet.) ayetiyle Hiz. Peygamber’in ahlakını metinden hareketle açıklayınız.

.....

.....

.....

3. “... Öfkelerini kontrol ederler, insanları affederler...” (Âl-i İmrân suresi, 134. ayet.) ayetini Hiz. Peygamber ve Müslümanların özellikleri açısından açıklayınız.

.....

.....

.....

**ÜNİTE
5**

**HADİSLERİN
TENKİDİ**

İÇİNDEKİLER

5. Ünite

Hadislerin Tenkidi

1. KAZANIM: Senet ve metin tenkidinde esas alınan ölçütleri açıklar.

1. Etkinlik: Boşluk Doldurma	2
2. Etkinlik: Doğru-Yanlış	9

2. KAZANIM: Hadislerin sıhhatinin tespitinde senet ve metin tenkidinin önemini kavrar.

3. Etkinlik: Sınıflandırma	12
4. Etkinlik: Eşleştirme	15

3. KAZANIM: Hadis tenkidi ile hadis inkârı arasındaki farkı ayırt eder.

5. Etkinlik: Oku-Yorum	18
6. Etkinlik: Oku-Yorum	20

4. KAZANIM: İlim ile ilgili hadisleri yorumlar.

7. Etkinlik: Oku-Yorum	22
8. Etkinlik: Oku-Yorum	24

10

ETKİNLİK

1

HADİS

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

20 dk.

Kazanım: Senet ve metin tenkidinde esas alınan ölçütleri açıklar.

Süreç

1. Ek1'deki "kavramlar listesi" öğrencilere dağıtılır veya tahtaya yazılır.
2. Ek1'deki "tamamlanacak cümleler" sırayla öğretmen tarafından okunur. Her bir cümlede boş bırakılan yere hangi kelimenin getirilmesi gerektiği öğrencilere sorulur.
3. Söz aldıktan sonra boşluğa gelmesi gereken kelimeyi bilen öğrenci tahtaya kalkarak listeden o kelimenin üzerini çizer ve yerine döner.
4. Bu şekilde tüm cümleler sırayla okunarak eksik kavram bulunur. Her bir cümle üzerinde öğretmenin kısa bir açıklama yapması, konunun daha iyi anlaşılması açısından faydalı olur.

Değerlendirme

Öğretmen sorular sorarak öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini kontrol eder.

BOŞLUK DOLDURMA

ETKİNLİK

1

EK-1

20 dk.

Verilen kavramları boşluklara doğru olarak yerleştiriniz.

A kızbu'r-ravi

B ittihamu'r-ravi bi'l-kizb

D cehâletu'r-ravi

E kesretu'l-galat

H vehm

F bid'atu'r-ravi

G fartu'l-gafle

C fısku'r-ravi

i muhâlefetu's-sikât

J sû'u'l-hıfz

1. Hadis ravisinin hafızasının zayıf olmasına..... denir.
2. Ravinin rivayetinde çok yanlış yapması ve hatalarının doğrularından fazla olmasına.....denir.
3.; ravinin dikkatsiz ve aşırı gafil olmasıdır.
4.ravinin hadis rivayet kurallarını bilmeden hatalar yapmasıdır. Ravi, sahabeye ait bir sözü Hz. Peygamber'e nisbet edebilir.
5. Zayıf bir ravinin güvenilir ravilerden birine muhalif olarak veya sika ravinin daha sika ravilerden farklı şekilde rivayette bulunmasına.....denir
6. Hadis rivayetinde ravinin yalan söylemesine.....denir. Başka bir deyişle Hz. Peygamber'in söylemediğini söylemiş, yapmadığını yapmış gibi rivayet etmesidir.
7.ravinin yalancılıkla itham edilmiş olması anlamına gelir. Ravinin hadis rivayetinde yalanı tesbit edilmemiş de olsa günlük hayatta yalan söylediği biliniyorsa rivayette de yalan söyleyebilir diye düşünülür ve rivayetine itibar edilmez.
8. Ravinin günahkâr olması, İslam'ın emir veya yasaklarından herhangi birine uymamasıkavramı ile karşılanır.
9.ravinin tanınmaması, ravinin ya zatının veya hâlinin bilinmemesi demektir.
10.Resulullah (s.a.v.) zamanında dinde olmayan bir uygulamayı dine sokan raviler için kullanılır.

10

ETKİNLİK

2

HADİS

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

15 dk.

Kazanım: Senet ve metin tenkidinde esas alınan ölçütleri açıklar.

Süreç

1. Senet ve metin tenkidinde esas alınan ölçütler hakkında bir etkinlik yapılacağı bildirilir. Bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılacak istendiği açıklanır.
2. Ek-1 öğrenci sayısına çoğaltılarak dağıtılır.
3. Öğrencilerden verilen ifadeler arasından doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına ise "Y" işareti koymaları istenir.
4. Gönüllü öğrencilerin cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- 1 Hadis âlimleri hadisleri bozulma ve değişmelerden korumak, hadis diye uydurulan sözleri ayıklamak amacıyla bir tenkit (eleştiri) sistemi geliştirmişlerdir.
- 2 Sened tenkidi, raviler ile ilgili değerlendirmelerden meydana gelir.
- 3 Bir ravinin aktardığı haberin kabul edilebilmesi için o ravinin fiziki özelliklerine bakılır.
- 4 Müslüman olmayan birinin Resul-i Ekrem Efendimiz ve dinimiz hakkında aktardığı bir bilgi geçerli kabul edilmez.
- 5 Ravide bulunması gereken adalet ve zabt sıfatlarını zedeleyerek onun cerh edilmesine yol açan on kusura “metâin-i aşere” denir.
- 6 Bir ravinin dikkatsiz, gafil, kapılgan olması adalet vasfını zedeler.
- 7 Ravinin hafızasının zayıf olması zabt bakımından kusurlu sayılmasına sebep olur.
- 8 Hadis-i şerifler Peygamber Efendimiz hayatta iken sahabe tarafından ezberlenmekteydi.
- 9 Peygamber Efendimizin vefatından sonra Müslümanlar arasında ortaya çıkan görüş ayrılıkları ve çatışmalar sonucu sahih hadisler ortaya çıkmıştır.
- 10 Adalet vasfı ravinin kimlik ve kişiliği ile ilgili bir kavramdır.
- 11 Bir ravinin hadis rivayetinde yalan söylemesi zabtı ile ilgili bir konudur.
- 12 Adalet ve zabt özelliklerine sahip ravi güvenilir olarak kabul edilir.
- 13 Hadis tenkid çalışmaları, eksik ve hatalı nakledilen hadislerle yönelik çalışmalardır.

10

HADİS

ETKİNLİK

3

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

15 dk.

Kazanım: Hadislerin sıhhatinin tespitinde senet ve metin tenkidinin önemini kavrar.

Süreç

1. Öğrencilere hadiste senet ve metin tenkidi ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğretmen Ek-1'i sınıftaki öğrenci sayısına çoğaltarak öğrencilere dağıtır.
3. Öğrencilerden verilen maddelerin senet ve metin tenkidinden hangisi ile ilgili olduğunu bularak eşleştirmeleri istenir.
4. Belirlenen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları okumasıyla etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir

Aşağıdaki havuzda hadislerin sened ve metin tenkidi ölçütleri ile ilgili maddeler yer almaktadır. Bunları ilgili başlıklarla sınıflandırınız.

1 Kur'an-ı Kerim'e uygunluk

2 Ravinin akıllı olması

3 Ravinin hafızasının güçlü olması

4 Sahih hadislere uygunluk

5 Selim akla uygunluk

6 Ravinin fasık olmaması

7 Ravinin uyanık ve dikkatli olmalı

8 Tarihî verilere uygunluk

9 Ravinin bülûğ çağına ermiş olması

10 Dil ve üslupta tutarlılık

11 Ravinin hadisin anlamını koruması

12 Ravinin saygın olması

Sened Tenkidi ile İlgili Olanlar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metin Tenkidi ile İlgili Olanlar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10

HADİS

ETKİNLİK

4

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

15 dk.

Kazanım: Hadislerin sıhhatinin tespitinde senet ve metin tenkidinin önemini kavrar.

Süreç

1. Öğrencilere metin tenkidinde ölçütler ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirir.
2. Bu çalışmanın amacı öğrencilere açıklanır.
3. Ek-1 çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örnekleri doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki sütunlarda yer alan hadisler ve tenkitleri metin tenkidi ile ilgilidir. Yapılan tenkitlerde hangi ölçütlerin esas alındığını tespit ederek doğru olan seçeneklerle eşleştiriniz. Verilen ölçütlerin birden fazla kullanılabileceğini ya da hiç kullanılamayacağını dikkate alınız.

A

Dil ve üslupta tutarlılık

B

Sahih hadislerle uygunluk

C

Selim akla uygunluk

Ç

Tarihi verilere uygunluk

D

Kur'an-ı Kerim'e uygunluk

1. Hz. Peygamber, Bedir Savaşı'nda ölen müşriklere seslendikten sonra "Onlar şimdi benim dediklerimi işitiyorlar." demiştir. Bunun üzerine Hz. Aişe, "... Sen, kabirlerde olanlara işittiremezsin." (Fâtır suresi, 22. ayet.) ayetini hatırlatınca Allah Resulü, "Onlar şimdi benim dediklerimin hak olduklarını biliyorlar." şeklinde sözünü tashih etmiştir.

2. İbn-i Ömer'e "Resulullah kaç defa umre yaptı?" diye sorulunca o, "İki defa." cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Aişe (r.a.) "İbn-i Ömer pekâlâ bilir ki Resulullah (s.a.v.) Veda Haccı'na birleştirdiği umresi hariç, üç defa umre yapmıştır." dedi. (Ebû Dâvûd, Menâsik, 5.)

3. "Allah güzel yüzlü, siyah gözlü kimselere azap etmeyecektir." sözünü Allah'ın Elçisi'nin söylemesi mümkün değildir. Tam aksine Resul-i Ekrem Efendimiz "Allah sizin bedenlerinize ve yüzlerinize değil, kalplerinize ve amellerinize bakar." buyurmuştur. Bir diğer deyişle ahirette nimetlerle ya da azapla karşılaşmak bizim fiziksel özelliklerimize değil, imanımıza ve güzel davranışlarımıza bağlıdır. Güzel yüzlü ve siyah gözlü olmak, hiç kimseyi ahiret azabından kurtaramaz. Bu sözün Peygamber Efendimiz tarafından söylenmiş olması düşünülemez.

4. "İçki içen lanete uğramıştır. Komşusu da lanetlidir. Onun yanında oturan da lanetlidir." şeklinde hadis diye rivayet edilen söz Kur'an-ı Kerim'in getirmiş olduğu şahsi sorumluluk ilkesine terstir. Allah'ın Resulü'nün, içki içen birinin komşusunu günahkâr olarak nitelemesi mümkün değildir. Bu nedenle bu rivayet uydurma kabul edilmiştir.

5. "Soğuktan korunun, çünkü kardeşiniz Ebu'd-Derdâ'nın (r.a.) ölümüne sebep olan odur." rivayetini hadis âlimi Sehâvî, bu hadisin aslının olmadığını dolayısıyla mevzu olduğunu çünkü Ebu'd-Derdâ'nın Allah Resulü'nden (s.a.v.) sonra vefat ettiğini söyleyerek doğrulamaz.

10

HADİS

ETKİNLİK

5

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

20 dk.

Kazanım: Hadis tenkidi ile hadis inkârı arasındaki farkı ayırt eder.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyup soruları cevaplayınız

Hadis senet ve metinden oluşur. Senette hadisin ravileri yer alır. Metin hadisin asıl kısmıdır. Hadis tenkidi önce senet tenkidi ile başlar, senet tenkidini metin tenkidi izler. Çünkü güvenilir bir ravinin de yanılması mümkündür. O takdirde senet tenkidi tek başına yeterli olmayacaktır. Bu nedenle senet tenkidinden sonra hadisin metni de mutlaka değerlendirilmelidir. Senet ve metin tenkidi bir arada uygulandığı zaman hadis rivayeti sırasında unutma, yanılma gibi sebeplerden doğan hatalar gün yüzüne çıkarılır. Ayrıca hadis adı altında ortaya atılan yalan ve iftiralar da tespit edilmiş olur. Peygamber Efendimizin söylemediği yalan ve yanlış rivayetler ayıklandığı zaman biz hem Peygamberimizin (s.a.v.) sünnetini hem de dinimizi korumuş oluruz.

1. Metne göre senet ve metin tenkidinin asıl amacı nedir?

.....

.....

.....

2. Hadis âlimleri hadisleri nakleden ravileri neden tenkid süzgeçinden geçirmiştir?

.....

.....

.....

3. Müslüman bireye göre hadis tenkidi neden hadisin inkârı olamaz?

.....

.....

.....

10

HADİS

ETKİNLİK

6

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

20 dk.

Kazanım: Hadis tenkidi ile hadis inkârı arasındaki farkı ayırt eder.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyup soruları cevaplayınız

Hiz. Ebû Bekir (r.a.) hilafeti döneminde ceddenin (büyükanne), Kur'an'da geçmediği ve Resulullah'ın (s.a.v.) sünnetinden bir uygulama bilmediği gerekçesiyle ceddeye miras vermemiştir. Muğîre b. Şu'be, Resulullah'ın (s.a.v.) ceddeye altıda bir miras verdiğini ifade ettiğinde Hiz. Ebû Bekir (r.a.) "Yanında herhangi biri var mıydı?" diye sormuştu. Muhammed b. Mesleme'nin de (r.a.) "Peygamberimizin (s.a.v.) ceddeye altıda bir miras verdiğini" ifade etmesi üzerine Hiz. Ebû Bekir (r.a.) hadisin hükmünü uygulamıştır.

(bk. Ebû Dâvûd, Ferâid, 5; Tirmizî, Ferâid, 10.)

1. Hiz. Ebu Bekir'in (r.a.) yeni duyduğu hadis karşısındaki tavrını nasıl değerlendiriyorsunuz?

.....

.....

.....

2. Sened ve metin tenkidi süreci sonunda sübutu gerçekleşen hadis karşısında tavrımız ne olmalıdır?

.....

.....

.....

3. İslam'ın en önemli iki kaynağından biri olması bakımından sünnetin önemini yorumlayınız.?

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK

7

HADİS

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

20 dk.

Kazanım: İlim ile ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyup soruları cevaplandırınız.

Abdullah İbni Amr İbni Âs (r.a.) şöyle demiştir: Resulullah'ı (s.a.v.) şöyle buyururken işittim: "Allah Teâlâ ilmi insanların hafızalarından silip unutturmak suretiyle değil âlimleri öldürüp ortadan kaldırmak suretiyle alır. Neticede ortada hiçbir âlim bırakmaz. İnsanlar bir kısım cahilleri kendilerine lider edinirler. Onlara birtakım meseleler sorulur, onlar da bilmedikleri halde fetva verirler. Neticede hem kendileri sapıklığa düşer hem de insanları saptırırlar."

(Buhârî, İlim, 34; Müslim, İlim, 13.)

1. Toplumsal değişime yön veren etkiler düşünüldüğünde âlimlerin toplumun değişimindeki rolü nedir?

.....

.....

.....

2. İlimden, hikmetten yoksun bireyi ve toplumu ne tür tehlikeler beklemektedir?

.....

.....

.....

10

HADİS

ETKİNLİK

8

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

20 dk.

Kazanım: İlim ile ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadisleri okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Hadisleri okuyarak soruları cevaplayınız.

"Ya öğretene ya öğrenene, ya dinleyene ya da bunları seven (destekleyen) ol, beşincisi olma, helak olursun!" (Dârimî, Mukaddime, 26.)

"İlim tahsil etmek için yolculuğa çıkan kimse, evine dönünceye kadar Allah yolundadır." (Tirmizî, İlim, 2.)

1. İslam herkesin kendi durumuna göre ilmî faaliyet içinde olmasını neden önemli görmektedir?

.....

.....

.....

2. İlmî faaliyetlere karşı olmak neden helak sebebidir?

.....

.....

.....

3. İslam'da ilim neden ibadet gibi önemli görülmektedir?

.....

.....

.....

**ÜNİTE
6**

**HADİS
VE SÜNNETİN
ANLAŞILMASI**

İÇİNDEKİLER

6. Ünite

Hadis ve Sünnetin Anlaşılması

1. KAZANIM: Hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu edinen ilimleri tanır.

1. Etkinlik: Doğru-Yanlış	2
2. Etkinlik: Eşleştirme	4

2. KAZANIM: Hadis ve sünnetin anlaşılmasında Kur'an'ın temel ölçüt olduğunu fark eder.

3. Etkinlik: Oku-Yorum	6
4. Etkinlik: Eşleştirme	8

3. KAZANIM: Hadis ve sünnetin anlaşılmasında bütüncül yaklaşımı önemser.

5. Etkinlik: Oku-Yorum	10
6. Etkinlik: Oku-Yorum	12

4. KAZANIM: Hadis ve sünnetin doğru anlaşılmasında farklı disiplinlerin katkısını fark eder.

7. Etkinlik: Eşleştirme	14
8. Etkinlik: Doğru-Yanlış	16

5. KAZANIM: Hadis ile sünnetin öğrenilmesi ve anlaşılmasıyla ilgili hadisleri yorumlar.

9 . Etkinlik: Oku-Yorum	18
10. Etkinlik: Oku-Yorum	20

10

ETKİNLİK

1

HADİS

6. Ünite: Hadis Ve Sünnetin Anlaşılması

15 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu edinen ilimleri tanır.

Süreç

1. Öğretmen, öğrencilere hadis ilimleri ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirir.
2. Bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısınca çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadelerin doğru olanların başına "D", yanlış olması durumunda başına "Y" koymaları istenir.
5. Gönüllü öğrencilerin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

1

Hadisin iki ana unsurundan biri olan sened ile ilgilenen bilim dalı rivayetü'l-hadistir.

2

Dirayetü'l-hadis, sened ile ilgilenen ilim dalıdır.

3

Dirayetü'l-hadis, hadislerin anlam ve yorumunu araştıran ilim dalıdır.

4

Râmhürmüzî ilk hadis usulü âlimlerindendir.

5

Ebu Ca'fer et-Tahâvî'nin "Şerhu Meâni'l-Âsâr" adlı kitabı fıkhu'l-hadis alanında önemli kaynaktır.

6

Muhtelifü'l-hadis ilmi hadislerdeki anlaşılması zor kelimeleri açıklar.

7

Mensûh hadisleri fıkhu'l-hadis ilmi inceler.

8

İmam Şâfiî fıkhu'l-hadis ilminde öncü bir isimdir.

9

Dirayetü'l-hadis ilminin tek kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir.

10

Hadisin nerede, ne zaman ve ne maksadla söylendiğini esbâbü vürûd'l-hadis ilmi araştırır.

11

Anlam bakımından birbirine zıt gibi görünen hadisler cöm ve telif yoluyla açıklanır.

12

Hadislerin Peygamber Efendimize ait olup olmadığının tespit edilmesi tefsir ilminin ana konularındandır.

10

ETKİNLİK

2

HADİS

6. Ünite: Hadis ve Sünnetin Anlaşılması

15 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu edinen ilimleri tanır.

Süreç

1. Öğrencilere hadis ilimleri ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısınca çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örnekleri doğru eşleştirmeleri istenir.
5. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda yer alan hadisler hadis ilimlerinin ilgi alanına giren konuları içermektedir. Hadislerin hangi ilim dalıyla bağlantılı olduğunu tespit ederek doğru eşleştirmesini yapınız.

1

"Atların alınlarında kıyamete kadar hayır vardır." (Buhârî, Siyer, 43; Müslim, İmâret, 96.)

Bu hadis ile Peygamber Efendimizin aslında teşvik ettiği husus, düşmana karşı sadece at beslemek değildir. Müslümanlar içinde yaşadıkları dönemde, hangi savaş vasıtaları ve donanımlara sahip olmaları gerekiyorsa o vasıtaları edinmelidirler.

2

Sahabeden biri hicret emri verildikten sonra kadın sahabi Ümmü Kays ile evlenmek istedi ve bu isteğini ona bildirdi. Ümmü Kays da onun bu isteğini Medine'ye hicret etmesi şartıyla kabul etti.

Aslında hicreti düşünmeyen sahabi, Ümmü Kays ile evlenmek için Medine'ye hicret etti. Bu olayı öğrenen sahabiler onun hicret sevabı kazanıp kazanmadığını konuşmaya başladılar. Bunun üzerine Peygamberimiz(s.a.v.) şu hadis-i şerifiyle konuya açıklık getirdi: "Ameller, niyetlere göre değer kazanır. Herkes yaptığı işin karşılığını niyetine göre alır. Kim elde edeceği bir dünyalığa veya evleneceği bir kadına kavuşmak için yola çıkmışsa onun hicreti, hicret ettiği şeye göre değerlendirilir." (Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1; Müslim, İmâret, 155.)

3

"Rikâzda beşte bir vardır." (Buhârî, Zekât, 66; Müslim, Hudûd, 45.)

İmâm-ı Âzam Ebu Hanîfe ve talebeleri "rikâz" kelimesine hem harabelerde eski milletlerden kalan define hem de yerde bulunan veya yerden çıkarılan maden anlamı vermişlerdir. Buhârî (ö. 256/869) ve İbn Hazm (ö. 456/1063) gibi âlimler ise kelimenin anlamını sadece Cahiliye Dönemi'nin definesi ile sınırlı tutmuşlardır.

4

Resulullah (s.a.v.) kendisine çölde bulunan hayvanların içtikleri suların hükmü sorulunca

"Su iki kulle (bir varil) olduğu zaman çok su hükmündedir ve pislik taşımaz." buyurmuştur. (Ebû Dâvûd, Tahare, 33.)

5

"Sirayet (bulaşma) yoktur..." (el-Buhari, es-Sahih, Tıb 44.) ve "Cüzzamlıdan aslandan kaçır gibi kaçınız." (Buhârî, Tıb, 19.) hadisleri arasındaki zıtlığın nedeni ile ilgili şu açıklama yapılmıştır:

"Hastalıklar kendiliğinden bulaşmaz fakat diğer insanlarla temasta olmak bir sebeptir. Her hastalık bulaşıcı değildir. Dolayısıyla Peygamberimiz(s.a.v.) farklı zamanlarda farklı durumlar için açıklama yapmıştır."

A

Garibü'l-hadis

B

Muhtelifü'l-hadis

C

Esbabü vürudü'l-hadis

Ç

Nâsîh mensûh ilmi

D

Fıkhu'l-hadis

10

ETKİNLİK

3

HADİS

6. Ünite: Hadis Ve Sünnetin Anlaşılması

20 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnetin anlaşılmasında Kur'an'ın temel ölçüt olduğunu fark eder.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Bir hadisi anlamaya çalışırken ve değerlendirirken göz önünde bulundurulacak ilkelerden birisi de, o hadisin Kur'an'la birlikte ele alınmasıdır. Hadiste ifade edilen hususlar, öncelikle Kur'an'ın sarıh/açık ayetleriyle veya geneliyle karşılaştırılır ve hadis, Kur'an'ın bütünlüğü açısından ele alınır. Örneğin Peygamber Efendimiz: "Bir katilin işlediği suç ve günahı Hz. Adem'in oğlu Kâbil'e bir pay düşer." (Buhârî, İ'tisam, 15.) buyurmuştur. Bu hadisi okuyan birçok kişinin aklına "Hiçbir günahkâr, başkasının günahını yüklenmez..." (Fâtır suresi, 18. ayet.) ayet-i kerimesi gelebilir. İlk bakışta sanki bu ayet ile yukarıdaki hadis birbiri ile çelişiyormuş gibi görünür. Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmeyecekse neden her cinayet suçundan ötürü Hz. Adem'in oğluna günah yazılsın ki? Bu hadisi rivayet eden Buhârî, beraberinde bir de şu ayeti hatırlatmıştır: "Böylece kıyamet gününde kendi günahlarını tam olarak, bilgisizce saptırdıkları kimselerin günahlarının da bir kısmını yüklenirler" (Nahl suresi, 25. ayet.)

Bu durumda yukarıda aktardığımız hadis-i şerifin ve ayet-i kerimenin, suça azmettirme açısından ele alınıp yorumlanması gerekir. Öte yandan bir günah ve kötülük konusunda çığır açmak da o yolda ilerleyenlerin işleyecekleri günahlardan

1. Hadisleri anlamada Kur'an neden temel ölçüt olarak kabul edilmiştir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. "Hiçbir günahkâr, başkasının günahını yüklenmez..." (Fâtır suresi, 18. ayet.) ayetini suçun şahsiliği ilkesi açısından değerlendiriniz.

.....

.....

.....

3. Hadisleri Kur'an'ın bütünlüğü açısından ele almanın önemi nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

10

HADİS

ETKİNLİK

4

5. Ünite: Hadislerin Tenkidi

15 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnetin anlaşılmasında Kur'an'ın temel ölçüt olduğunu fark eder.

Süreç

1. Öğretmen tarafından öğrencilere hadislerin anlaşılmasında Kur'an-ı Kerim'i esas almayla ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki kutularda verilen hadisleri konu uygunluğuna göre ayetlerle eşleştirmeleri istenir.
5. Bireysel olarak etkinlik tamamlanır.
6. Belirlenen süre bittiğinde öğrencilerden kontrol amacıyla etkinliklerini değiştirmeleri istenir.
7. Öğretmenin doğru eşleştirmeleri söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağı verilen hadisleri konu uygunluğuna göre ayetlerle eşleştiriniz.

Hadisler

- 1) "Bir kimse İslâm'da güzel bir çığır açar da kendisinden sonra onunla amel edilirse, o kimseye bu çığırla amel edenlerin eciri kadar sevab yazılır. Amel edenlerin ecirlerinden de bir şey eksilmez. Ve her kim İslâm'da kötü bir çığır açar da kendinden sonra onunla amel olunursa, o kimsenin aleyhine bu çığırla amel edenlerin günahı kadar günah yazılır. Amel edenlerin günahlarından da bir şey eksilmez." (Müslim, İlim, 15).
- 2) "Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki hiçbiriniz ben kendisine babasından, evladından daha sevgili olmadıkça iman etmiş olmaz." (Buhârî, İman, 7.)
- 3) Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:
 - Kaçınanlar hariç ümmetimin hepsi cennete girecektir."
 - Ya Resulullah, kim (cennete girmekten) kaçınır ki dendi. Resulullah:
 - Bana uyan cennete girer, uymayıp isyan eden cennete girmekten kaçınmış demektir, buyurdu. (Buhârî, İtisâm, 2.)
- 4) "Allah Resulü'nün haram kıldığı şeyler Allah'ın haram kıldığı gibidir." (Tirmizi, İlim, 10.)

Ayetler

- A) "Sana bu Kur'an'ı apaçık delillerle ve sayfalarla indirdik ki kendilerine indirilene insanlara açıklayıp anlataşın. Umulur ki böylece onlar da düşünürler." (Nahl suresi, 44. ayet.)
- B) "Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur..." (Ahzâb suresi, 40. ayet.)
- C) "Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri de onların analarıdır..." (Ahzâb suresi, 6. ayet.)
- Ç) "Böylece kıyamet gününde kendi günahlarını tam olarak bilgisizce saptırdıkları kimselerin günahlarının da bir kısmını yüklenirler. Dikkat et, yüklendikleri ne kötüdür." (Nahl suresi, 25. ayet.)
- D) "Ey Resul! Sana Rabbinden her indirilene tebliğ et! Eğer etmezsen O'nun sana yüklediği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun." (Mâide suresi, 67. ayet.)
- E) "Ey Peygamber! Biz seni hakikaten bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik." (Ahzâb suresi, 45. ayet.)
- F) "Kim de Allah'a ve Peygamberi'ne isyan eder ve O'nun koyduğu sınırları aşarsa Allah onu ebedî kalacağı cehennem ateşine sokar. Onun için alçaltıcı bir azap vardır." (Nisâ suresi, 14. ayet.)
- G) "De ki eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah bağışlayan, esirgeyendir." (Âl-i İmrân suresi, 31. ayet.)
- Ğ) "... Peygamber onlara iyiliği emreder ve onları kötülükten men eder; yine onlara temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar. Ağırıklarını kaldırır, üzerlerindeki zincirleri çözer..." (Ârâf suresi, 157. ayet.)

10

ETKİNLİK

5

HADİS

6. Ünite: Hadis Ve Sünnetin Anlaşılması

20 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnetin anlaşılmasında bütüncül yaklaşımı önemser.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Hadisleri okuyarak soruları cevaplandırınız.

1. "Kadın yanında mahremi olmadan üç günlük mesafede yolculuğa çıkmasın."
(Buhârî, Taksîru's-salât,, 4; Müslim, Hâc, 422)

2. "Biz Resulullah'ın yanında iken bir adam geldi ve fakirlikten şikâyet etti. Bir müddet sonra bir başkası geldi, o da yol kesiciliğinden şikâyetinde bulundu. Hz. Peygamber bana dönerek:

– Ey İbn Adî, Hîra şehrini gördün mü? diye sordu. Ben de:

– Hayır, görmedim ama çok duydum, dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

– Eğer ömrün yeter de yaşarsan bir kadının devesi üzerinde tek başına Hîra'dan kalkıp Kâbe'yi tavaf etmeye geldiğini ve Allah'tan başka hiç kimseden korkmadığını göreceksin." (Buhârî, Menâkıb, 22.)

1. Birinci hadisten çıkarılacak sonuç ile iki hadisin birlikte değerlendirilmesinden çıkarılacak sonuç arasında farklılıklar var mıdır? Neden?

.....

.....

.....

2. Bu iki hadis, hadisleri anlamada bütüncül yaklaşımın önemi konusunda nasıl bir fikir vermektedir?

.....

.....

.....

3. Hz. Peygamber'in, hadisleri ne maksatla ve ne zaman söylediği konusunda hadis ilimlerinden hangisinden yararlanır?

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK

6

HADİS

6. Ünite: Hadis Ve Sünnetin Anlaşılması

20 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnetin anlaşılmasında bütüncül yaklaşımı önemser.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metinden hareketle soruları cevaplandırınız.

Hadiste bütünlüğü sağlamaya yönelik önemli faaliyetlerden biri de şerh çalışmalarıdır. Bir hadisin senet ve metninin dil, muhteva, hüküm vb. yönlerden açıklamasını yapmak; anlaşılması güç, izaha muhtaç kısımlarını izah etmek manasına gelen şerh, hadise değişik açılardan bakarak daha geniş perspektif sunmaktadır. Hadisleri yorumlarken yanlışları en aza indirebilmek için tarihsel tecrübeden ve farklı disiplinlerden beslenen hadis şerhleri kesinlikle ihmal edilmemelidir. Hicri dördüncü asırdan itibaren hadis şarihleri, hadislerin nasıl anlaşılıp yorumlanması gerektiğini göstererek zengin bir şerh edebiyatı ortaya koymuşlardır.

1. Hadis şarihlerinin amacı nedir?

.....

.....

.....

.....

2. Hadisleri anlamak için şerhlere başvurmak niçin önemlidir?

.....

.....

.....

.....

3. Hadis şerhleri zamanla niçin yaygın hâle gelmiştir?

.....

.....

.....

.....

10

ETKİNLİK

7

HADİS

6. Ünite: Hadis Ve Sünnetin Anlaşılması

15 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnetin doğru anlaşılmasında farklı disiplinlerin katkısını fark eder.

Süreç

1. Sınıfa hadis ve sünnetin anlaşılmasında farklı ilimlerden yararlanma konulu bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu çalışmanın amacı öğrencilere açıklanır.
3. Ek-1 sınıftaki öğrenci sayısınca çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır.
4. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örneklerin doğru bir şekilde eşleştirilmesi istenir.
5. Belirlenen süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıda yer alan hadislerin açıklanmasında farklı ilimlerden yararlanılmış veya hadislerin farklı bilim dallarıyla ilişkisine işaret edilmiştir. Hadislerin hangi ilim dalıyla bağlantılı olduğunu tespit ederek doğru eşleştirmeyi yapınız.

1

Cahiliye Dönemi'nde yeni doğan çocuklara nasıl eziyet edildiğini bilmeyen kimse, Hz. Peygamber'in "Her çocuk için akika kurbanı vardır. Onun için kurban kesin ve ondan eziyeti giderin." (Buhari , Akika, 2.) sözüne anlam veremeyecektir. Bu hadis ile ilgili Abdullah b. Bureyd şu açıklamayı yapar: "Biz Cahiliye Dönemi'nde bir çocuğumuz olduğu zaman onun için bir koyun keser, çocuğun kafasını koyunun kanına bulardık. İslam'a girince akika kesmeye devam ettik ancak çocuğun kafasına kan yerine güzel koku sürmeye başladık.

2

Abdullah b. Âmir şöyle anlatır: "Bir gün Resulullah evimizde otururken annem (bana) 'Yanıma gel. Bak sana ne vereceğim!' diyerek beni çağırdı. Bunun üzerine Resulullah, 'Çocuğa ne vereceksin?' diye sordu. Annem, 'Ona hurma vereceğim.' deyince Hz. Peygamber 'Dikkat et! Eğer çocuğa bir şey vermeseydin bu söz (amel defterine) bir yalan olarak yazılacaktı.' şeklinde uyarıda bulundu." (Ebu Dâvûd, Edeb, 80.)

3

Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Sizi yüzünüze karşı öven meddahlarla karşılaşsanız yüzlerine toprak saçın." (Müslim, Zühd, 69; Ebû Dâvûd, Edeb, 9.) Bir adam Halife Osman'ın (r.a.) huzuruna girerek yüzüne karşı kendisini övmeye başlamıştır. Bunun üzerine Mikdâd. b. el-Esved yerden bir avuç toprak alarak adamın yüzüne serpmiş, arkasından da az önce naklettiğimiz hadisi okumuştur. İlk hadis şarihlerinden Hattâbî'ye göre buradaki "yüze toprak serpmek" tabiri mecazi anlamdadır. Hakiki manası "kişiye istediği şeyi vermeyip mahrum bırakmak" demektir.

4

"Ümmetime zorluk vermeyeceğimi bilsem her namazla beraber dişlerini temizlemelerini emrederdim." (Buhârî, Cuma, 7; Müslim, Tahâre, 42.)

5

Ebu Hüreyre'den (r.a) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber bir süvari birliği gönderdi. Onlar bir adam tutup getirdiler ve mescidin direklerine bağladılar. (Buhârî, Mesâcid, 43; Müslim, Cihâd, 59.) Hadiste zikredilen kişi Sümame'dir. Kendisi Yemame'deki Hanifeoğulları kabilesinin başkanıdır. Olay şöyle olmuştur: Resulullah (s.a.v.) Mekke'nin fethinden önce Necid taraflarına bir süvari birliği gönderdi. Müslüman süvariler Sümame'yi yakalayıp getirdiler. Onu mescidin direklerine bağladılar. Mescitte üç gün kaldı ve Müslüman oldu.

A

Fıkıh

B

Belağat

C

Tıp

Ç

Siyer

D

Pedagoji

10

ETKİNLİK

8

HADİS

6. Ünite: Hadis ve Sünnetin Anlaşılması

15 dk.

Kazanım: Hadis ve sünnetin doğru anlaşılmasında farklı disiplinlerin katkısını fark eder.

Süreç

1. Öğrencilere hadis ilimleri ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısınca çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadeler arasından doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına ise "Y" işareti koymaları istenir.
5. Gönüllü öğrencilerin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

1

Dirayetü'l-hadis ilminin başlıca kaynakları Kur'an, sünnet, siyer ve fıkıh ildir.

2

Dirayetü'l-hadis ilminde hadislerin doğru rivayet edilmesi amaçlanır.

3

Peygamber Efendimizin sîreti, yani kişiliği ve yaşayışı sünneti açıklar, sünnet de Kur'an'ı açıklar.

4

İmam-ı Azam Ebu Hanîfe, “Eğer sünnet olmasaydı hiçbirimiz Kur'an'ı anlamazdık!” demiştir.

5

Hadis, fıkıh ve lügat âlimi Hattâbî, “Fıkıh temeldir, hadis ise bu temel üzerine kurulan binadır.” demiştir.

6

Hadisleri yorumlarken yanlışları en aza indirebilmek için tarihsel tecrübeden ve farklı disiplinlerden beslenen tefsir kitapları kesinlikle ihmal edilmemelidir.

7

Hicri dördüncü asırdan itibaren hadis şarihleri, hadislerin nasıl anlaşılıp yorumlanması gerektiğini göstererek zengin bir şerh edebiyatı ortaya koymuşlardır.

8

Sünnet ve hadisin anlaşılmasında farklı disiplinlerden faydalanmak, geniş bir ufuk ve bakış açısı kazandırır.

9

Sünnet ve hadis geçmişte kalmış bir tarih değil, aksine bireysel ve toplumsal hayatı düzenleyen evrensel değerler taşır.

10

Sünnet ve hadisin anlaşılmasında eğitim, iktisat, siyaset, tarih, coğrafya, sosyoloji ve psikoloji, tıp, hukuk, matematik, jeoloji, astronomi gibi çağdaş disiplinlerden yararlanmak gereksizdir.

11

Dirayetü'l-hadis ilminin kaynakları arasında kelim ve tasavvuf yer almaz.

10

ETKİNLİK

9

HADİS

6. Ünite: Hadis ve Sünnetin Anlaşılması

20 dk.

Kazanım: Hadis ile sünnetin öğrenilmesi ve anlaşılmasıyla ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Ebû Musa'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın benim aracılığımla gönderdiği hidayet ve ilim, bol yağmura benzer. Bu yağmur bazen toprağın öyle bir kısmına isabet eder ki bu kısım bereketlidir, suyu kabul eder, çayır ile bol ot yetiştirir. Bir kısmı da bir kayalık gibi olur, suyu üstünde tutar da Allah insanları onunla faydalandırır. Bu sudan hem içerler hem de hayvanlarını sulayıp ekin ekerler. Diğer bir kısmı ise düz ve kaypaktır. Ne suyu tutar ne çayır bitirir. Allah'ın dinini anlayıp da Allah'ın benim aracılığımla gönderdiğinden yararlanan, bunu öğrenen ve öğreten kimse ile bunu duyduğu vakit kafasını kaldırmayan ve Allah'ın benim aracılığımla gönderdiği hidayeti kabul etmeyen kişinin misali işte budur."

(Buhârî, Kitâbu'l-ilim, 79.)

1. Hadiste Hz. Peygamber'in ilmini anlama noktasında hangi insan tiplerinden söz edilmektedir?

.....

.....

.....

2. Hz. Peygamber ilim ve hidayeti neden yağmura benzetmiştir?

.....

.....

.....

3. İlim ve hidayetten yoksun olmanın ne tür sonuçları olur?

.....

.....

.....

10**ETKİNLİK****10****HADİS****6. Ünite: Hadis ve Sünnetin Anlaşılması****20 dk.**

Kazanım: Hadis ile sünnetin öğrenilmesi ve anlaşılmasıyla ilgili hadisleri yorumlar.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1’de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Ebû Vâkıd el-Leysî (r.a.) şöyle demiştir: "Resulullah (s.a.v.) insanlarla birlikte mescitte otururken üç kişi mescide geldi. İki Resulullah'ın (s.a.v.) bulunduğu yöne yöneldi, biri başka tarafa gitti. Bu iki kişi Resulullah'ın (s.a.v.) huzurunda beklediler. Birisi halkada bir boşluk görerek oraya oturdu, diğeri oturanların arkasına oturdu. Üçüncüsü ise arkasını dönerek gitti. Resulullah (s.a.v.), 'Size şu üç kişinin durumunu bildireyim mi? Birisi Allah'a sığındı, Allah da onu kendi korumasına aldı. Arkaya oturan diğeri kişi hayâ etti, Allah da ondan (ona azap etmekten) hayâ etti. Üçüncüsü yüz çevirdi, Allah da ondan yüz çevirdi.' buyurdu." (Buhârî, Kitâbu'l-İlim, 66.)

1. Hz. Peygamber'in davetine gösterilen tavırların sonuçları nedir?

.....

.....

.....

2. Hz. Peygamber'in ilim meclisine katılım konusundaki tavırlarını okuldaki dersler için de düşünebilir miyiz? Neden?

.....

.....

.....

3. Allah Resulü'nden (s.a.v.) yüz çevirenden neden Allah da (c.c.) yüz çevirir?

.....

.....

.....

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ